

Mikko Salasuo

YHDESSÄ JA SUURELLA SYDÄMELLÄ

***Suomen Icehearts ry:n
vaiheita vuosina 2013–2022***

JULKAISIJA / KUSTANTAJA

Suomen Icehearts ry 2025

TAITTO JA KANNEN SUUNNITTELU

Joni Sivonen

KANNEN VALOKUVAT

Juhani Järvenpää

ISBN

ISBN 978-952-88-0178-8 (pehmeäkantinen)

ISBN 978-952-88-0179-5 (PDF)

PAINOPAIKKA

Nord Print Holding Oy, Helsinki 2025

Copyright Suomen Icehearts ry. ja tekijä 2025

Sisällys

Esipuhe	4
Johdanto	6
Polttava tarve hallinnon keskittämislle ja kehittämislle	10
Tyttötyö käynnistyy yskähdellen	15
Icehearts-toiminnan ensiaskeleet Tampereella	17
Suomen "Icehearts-pääkaupunki"	21
Tutkimusyhteistyö kirittää toiminnan kehittämistä	23
Osaamisen rajat koetuksella	25
Organisaatiouudistus vahvistaa rakenteita	26
Lahjoitusten merkitys Icehearts-toiminnassa	28
Uusi järjestöpäällikkö pistää tuulemaan	30
Tutkimustulokset vahvistavat ammatillista identiteettiä	32
Kasvattajien tukipalveluyksikkö aloittaa toimintansa	35
Hämeenlinnan Icehearts-toiminta osana SIB-kokeilua	37
Hallinto saavuttaa vesikattovaiheen	39
Seurantatieto vahvistaa tiedolla johtamista	41
Perhetyö vahvistuu ja korona-aika koettelee	42
Ihmeelliset vuodet	46
"Voiko rakkautta mitata?"	48
Euroopan komissio nimesi Icehearts-toiminnan "hyväksi käytännöksi"	51
Toiminnassa yli 60 joukkuetta	54
Toiminnan uudelleen sanoittamista	57
Loppulauseet	59
Lähteet	63

Esipuhe

Iceheartsista on kirjoitettu paljon. Teksteissä on käsitelty muun muassa Icehearts-toiminnan perustamista ja perustajia, kasvatustyötä ja joukkue toimintaa sekä Iceheartsin vahvaa lapsilähtöistä eetosta. Kirjallisuudessa Iceheartsista piirtyvä kuva paikkansapitävä, lämmin ja sympaattinen, mutta ei kaikilta osin ajantasainen ja riittävän kattava.

Edellinen Iceheartsista kertova historiaesitys julkaistiin vuonna 2014. Siinä käsiteltiin toiminnan alkutaivalta, Iceheartsin perustamista, perustajia ja kasvatustyön sisältöjen kehittymistä. Sen sijaan hallinnon, johtamisen, kehittämisen, tutkimuksen ja kansainvälistymisen rooli jäi vähäiseksi.

Suomen Icehearts ry. järjestäytyi vuonna 2013. Siitä tuli kaiken Icehearts-toiminnan keskusjärjestö. Tämä oli iso askel Icehearts-toiminnan hallinnon kehittämisessä ja ammattimaistumisessa. Kuten tästä historiakatsauksesta käy ilmi, oli kestävien hallintorakenteiden ja -käytäntöjen luominen suoranainen ehto sille, että Icehearts pystyi laajenemaan ja lunastamaan paikkansa suomalaisen ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön hyvänä käytäntönä ja luottavuudestaan tunnettuna organisaationa.

Vuonna 2024 Iceheartsissa tunnistettiin, ettei toiminnasta aiemmin kirjoitettu tarina ole ajantasainen. Lähes 100 henkeä 14 kaupungissa työllistävä Icehearts ei ollut enää pieni, lämminhenkinen ja sympaattinen ruohonjuuritason organisaatio, vaan varsin suuri lämminhenkinen ja sympaattinen toimija, jossa työskenteli suuri joukko hallinnon, kehittämisen, tutkimuksen ja kasvatustyön ammattilaisia. Oli ilmeistä, että Iceheartsin tarinaa piti päivittää ja kirkastaa.

Tämä historiakatsaus on ensimmäinen askel Iceheartsin tarinan ajantasaistamisessa. Yleistajuinen ja varsin tiivis esitys Suomen Icehearts ry:n operationaalisesta toiminnasta on tehty muiden

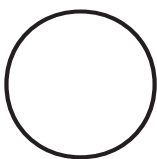
töiden lomassa, osana muuta kehitystyötä ja toiminnan uudelleen
sanallistamista. Valittu näkökulma korostaa organisaatiota,
ammattimaistumista ja kasvua – instituution ajattelua ja ajattelun
kehittymistä.

Helsingissä 30.1.2025

Mikko Salasuo

Johdanto

11

”Olemme olemassa, jotta yksikään lapsi ei jää yksin.” Tämä ajatus on ollut Icehearts-toiminnan punainen lanka jo yli 25 vuoden ajan. Toiminnan kasvu ja leviäminen eri puolelle Suomea ei ole heikentänyt sitä vahvaa lapsilähtöistä ja suurisydämistä eetosta, joka läpäisee kaiken Iceheartsissa tehtävän työn. Icehearts on todella olemassa lapsia varten.

Icehearts-toiminta on kasvanut ja kehittynyt paljon viimeisen vuosikymmenen aikana. Ruohonjuuritason vapaaehtoistyönä 1990-luvulla alkaneen toiminnan kokonaisbudjetti on vuonna 2024 yli 5 miljoonaa euroa. Icehearts työllistää lähes sata ihmistä. Toiminnassa on mukana yli 1000 erityistä tukea tarvitsevaa lasta ja nuorta. Icehearts-toiminta onkin juurtunut tärkeäksi osaksi suomalaisen ennaltaehkäisevän lastensuojelun keinovalikoimaa.

Viimeisen vuosikymmenen aikana Icehearts-toiminta on ammattimaistunut ja kansainvälistynyt. Vuonna 2023 tehdyssä Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen kattavassa HYTE-arvioinnissa järjestön toiminta sai yleisarvosanan ”erinomainen” (HYTE 2023). Myönteinen arvio kielii pitkäjänteisestä kehitystyöstä, ammattimaisesta toiminnasta ja vaikuttavasta toimintamallista. Nimeäminen Euroopan komission ”hyväksi käytännöksi” vuonna 2021 poiki mittavan Icehearts Europe -hankkeen, jossa vuosina 2023–2025 Icehearts-toiminnan hyviä käytäntöjä levitetään EU:n alueella. Voidaan perustellusti sanoa, että Icehearts-toiminta on 2020-luvulla saavuttanut täysi-ikäisyyden. (ks. Salasuo & Vartiamäki 2023.)

Tässä historiakatsauksessa Icehearts-toimintaa tarkastellaan sen kansallisena keskusjärjestönä vuodesta 2013 lähtien toimineen Suomen Icehearts ry:n kautta. Historiakatsauksen painopiste on keskushallinnon operatiivisessa toiminnassa ja hallitustyöskentelyä ainoastaan sivutaan muutamassa kohdassa. Icehearts-kasvattajien upean ja tärkeän työn taustalla operoi pieni joukko sitoutuneita

ihmisiä, jotka johtavat, hallinnoivat ja kehittävät järjestön toimintaa. Tämä asiakirja-aineistoista ja haastatteluista koottu historiakatsaus tarjoaa välähdyksiä Suomen Icehearts ry:n työntekijöiden kokemuksista, organisaation rakentumisesta ja kehityksestä sekä keskeisistä käännekohdista.

Vuodet 2013–2022 olivat keskusjärjestölle ammattimaistumisen, kasvun, kehityksen ja kansainvälistymisen kannalta merkittäviä. Toiminnan perusajatus ja kasvatusmalli sekä työn eetos säilyivät samoina, mutta hallinnossa, johtamisessa ja tutkimuksessa otettiin isoja harppauksia eteenpäin. Myös Icehearts-toiminnan nopeimman kasvun vuodet ajoittuvat tälle ajanjaksolle. Noin vuosikymmenessä pienestä, sympaattisesta ja suurisydämisestä Icehearts-toiminnasta tuli isompaa ja ammattimaista – mutta edelleen sympaattista ja suurisydämistä toimintaa.

Historiakatsauksen aineistona hyödynnetään Suomen Icehearts ry:n vuosikertomuksia, hallinnon asiakirjoja ja työsuhteessa järjestöön olleiden henkilöiden haastatteluja. Kaikkiaan historiakatsausta varten haastateltiin kuutta henkilöä, joista jokainen on ollut Icehearts-toiminnassa mukana vähintään 10 vuotta. Yksintinen työntekijä kieltäytyi haastattelusta. Historiakatsauksen näkökulma rakentuu vuosikertomusten ja asiakirjojen sisällöistä, joita kontekstoivat työntekijöiden kokemukset, näkemykset ja muistelut. Haastatteluaineisto antaa asioille ja tapahtumille merkityksen ja tulkintakehyksen sekä toimii pohjana tekstin kerronnalle. Historiakatsaus etenee pääosin kronologisesti vuodesta 2013 alkaen, mutta alalukuina olevien erityisteemojen kohdalla käsitellään myös pidempiä aikakaaria. Tämä populaariin muotoon kirjoitettu historiakatsaus on osa talous- ja sosiaalihistorian dosentti Mikko Salasuon laajempaa selvitys- ja tutkimustyötä Icehearts-toiminnasta.

Aiemmasta Icehearts-toiminnan historiaa käsittelevästä tai sivuavasta kirjallisesta esityksestä on vierähtänyt jo melkoinen tovi. Vuonna 2008 julkaistussa teoksessa *Icehearts – joukkue kasvun tukena* (Turkka & Turkka 2008) ja vuonna 2014 ilmestyneessä kirjassa *Lapsia liukkaalla jäällä – Kasvattajaseura Iceheartsin tarina* (Wickström 2014) keskityttiin Iceheartsin perustamiseen, toiminnan alkuvuosiin ja

toimintamalliin. Molempien teosten historiaesityksissä korostui henkilölähtöisyys. Tässä historiakatsauksessa aiempaa kirjallisuutta hyödynnetään lähinnä Icehearts-toiminnan eetoksen jäljittämiseen ja toiminnan lähtökohtien ymmärtämiseen. Näkökulma poikkeaa aiemmasta, sillä henkilölähtöisyyden sijaan Suomen Icehearts ry:n toiminta viimeisen 10 vuoden aikana näyttäytyy ennen kaikkea kollektiivisena ja organisatorisena kokonaisuutena. Yksilöiden sijaan tämä historiakatsaus onkin kertomus ajattelevasta organisaatiosta ja instituutiosta (ks. Douglas 1986). Se on kertomus monen ihmisen työstä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän kanssaan työskentelevien kasvattajien hyväksi.

Suomen Icehearts ry:n hallinnollisesta ja operatiivisesta toiminnasta ei voi kirjoittaa ilman kytköstä ruohonjuuritason kasvatustyöhön. ”Työrukkanen”, joksi keskusjärjestöä useissa vuosikertomuksissa kutsutaan, on pysynyt ensisijaisesti Icehearts-kasvattajien työtä edistävänä, mahdollistavana ja tukevana matalan hierarkian organisaationa (Toimintakertomus 2023). Dialoginen yhteys hallinnon ja kentän välillä on eräs toiminnan lähihistorialle tyypillinen piirre.

Haastattelujen ja hallinnon asiakirjojen kautta tulee näkyväksi myös Iceheartsin näkymättömämpi puoli. ”Työrukkanen” on kehittynyt 10 vuodessa ammattimaiseksi ja asiantuntevaksi hallinto-organisaatioksi. Se vastaa muun muassa Icehearts-toiminnan rahoituksesta, koulutuksesta, kehittämisestä, tutkimusyhteistyöstä, viestinnästä, kansainvälisestä toiminnasta ja lukuisista muista tehtävistä. Toiminnan kehittyminen ja ammattimaistuminen on ollut niin nopeaa, että prosessia 2010-luvulta nykypäivään voi kutsua suoranaiseksi kehitysloikaksi.

Aiempi Iceheartsin tarina (Turkka & Turkka 2008; Wickström 2014) korosti toiminnan alkuvuosia ja henkilöiden merkitystä. Iceheartsin perustaminen ja alkutaival olivat merkittäviä virstanpylväitä, mutta Vantaanjoessa on sen jälkeen virrannut valtavasti vettä. Icehearts-toiminnan ydin ja lapsilähtöinen ideologia ovat säilyneet, mutta rakenteet kasvatustyön ympärillä ovat vahvistuneet, nykyaikaistuneet, ammattimaistuneet ja monipuolistuneet. Muutaman

ihmisen oivalluksesta ja sosiaalisesta innovaatiosta kertova tarina on vaihtunut koko Iceheartsin tarinaksi, organisaation yhteiseksi tarinaksi.

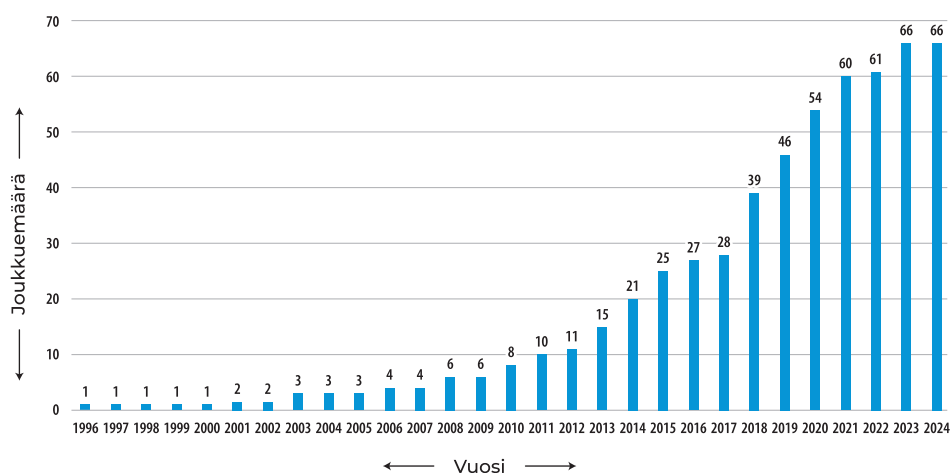

Polttava tarve hallinnon keskittämiselle ja kehittämiselle

Icehearts-toiminta sai 2000- ja 2010-luvun taitteessa paljon julkisuutta ja Iceheartsille myönnettiin useita palkintoja ja tunnustuksia. Vuonna 2011 Icehearts-toiminta sai

Rikksentorjuntaneuvoston palkinnon, mitä seurasi vastaava tunnustus EU:n rikksentorjuntaverkostolta (EUCPN). Kaikkiaan vuosikymmenen taitteen molemmin puolin toiminnalle myönnettiin toistakymmentä palkintoa ja tunnustusta. Ne toivat Iceheartsille tunnettuutta ja varoja kasvatustyöhön, mutta myös vahvistivat työntekijöiden uskoa toiminnan yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Myönteisen julkisuuden ja tunnustusten myötä Icehearts-toiminnan ja -joukkueiden kysyntä kasvoi. Kun 2000-luvulla toiminta kasvoi yhden tai kahden joukkueen vuosivauhtia, kiihtyi tahti 2010-luvun alussa. Icehearts-joukkueiden määrä kaksinkertaistui vuosina 2012–2015. Vuonna 2015 oli toiminnassa 25 Icehearts-joukkuetta ja toimintaa järjestettiin kymmenellä paikkakunnalla (ks. Kuvio 1).

Kuvio 1: Icehearts-joukkueiden määrä vuosina 1996–2024.

Vantaan Icehearts ry. hallinnoi kaikkea Icehearts-toimintaa vuoden 2012 loppuun saakka. Nopea kasvu ja toiminnan leviäminen eri puolille Suomea loivat kuitenkin tarpeen hallinnon uudistamiselle. Vastuullista, vaativaa ja kuudella paikkakunnalla tehtävää Icehearts-työtä ei voitu enää hallinnoida ”nyrkkipajasta”, vaan tarkoituksenmukainen hallinto, johtaminen ja rahoitus edellyttivät uudenlaisia toimintatapoja ja ammattimaisempaa työotetta.

Paine hallinnon kehittämiseen ei tullut ainoastaan järjestön sisältä. Icehearts-toiminnan potentiaali nähtiin myös valtion-hallinnossa, mutta esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriöstä ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä viestittiin, että järjestön olisi suotavaa laatia pitkän aikavälin rahoitus- ja toimintasuunnitelma sekä kehittää ja ammattimaistaa toiminta- ja työtapoja. Suuri sydän ja innokkuus tarvitsivat rinnalleen rakenteita ja asiantuntijuutta.

Hallinnollinen uudistus käynnistyi vuonna 2013, kun RAY myönsi Suomen Icehearts ry:lle kohdennetun toiminta-avustuksen. Avustusta haettiin jo edelliselle vuodelle, mutta silloin ei vielä tärpännyt. Vuonna 2013 kaiken Icehearts-toiminnan hallinto keskitettiin Suomen Icehearts ry:lle. Suomen Icehearts ry. perustettiin

jo vuosituhannen alussa, mutta järjestö odotti ”pöytälaatikossa” sopivaa hetkeä. Keväällä 2013 Suomen Icehearts ry. järjestäytyi ja hallituksen puheenjohtajaksi valittiin jalkapallopiireistä tuttu Aki Riihilahti. Muita hallituksen jäseniä olivat Mikko Mäkelä, Tiina Erkkilä-Wahtera, Anne Vuorinen, Jukka Marttala, Heikki Turkka, Sari Paljakka, kasvattajien edustajana Tomi Rantanen ja ulkopuolisena jäsenenä Teemu Vartiamäki. Järjestön ensimmäiseksi tavoitteeksi kirjattiin valtakunnallisen laajenemisen ohjaaminen.

Uutta keskusjärjestöä ja sen hallintoa lähdettiin rakentamaan Icehearts-toiminnan arvojen mukaisesti. Vuoden 2013 vuosikertomuksen mukaan:

”Organisaatiota on lähdetty rakentamaan kolmitasoisesti pyrkien joka hetkessä pitämään fokus tukea tarvitsevan lapsen arjessa. Iceheartsin arvopohjassa kaikkien ratkaisujen täytyy tukea joukkueeseen valittujen lasten arkea. Keskusjärjestön organisaation kannalta tämä tarkoittaa toimivien ja tarkoituksenmukaisten tukitoimintojen järjestämistä Icehearts paikallisyhdistyksille, joukkueille ja kasvattajille.”

Lainauksessa näkyy syvään juurtunut lapsilähtöinen ajattelu, joka ohjasi alusta saakka Suomen Icehearts ry:n toimintaa. Samoin lainauksessa näkyy panostus kasvattajiin ja kasvatustyöhön sekä tietysti lapsiin.

Suomen Icehearts ry:n hallitus tuki ensimetreillä operatiivista toimintaa. Hallitus osallistui rekrytointeihin, käsitteli kokouksissaan laajenemista ja ennakoi toiminnan tulevaisuutta. Hallitus myös sparrasi hallintoa toimivien käytäntöjen luomisessa sekä osallistui kasvattajien mentoroinnin ja työnohjauksen suunnitteluun. Kasvatustyön sisältöjen osalta hallitus mietti muun muassa Icehearts-lasten elämän nivelvaiheisiin liittyviä kysymyksiä. Ajan myötä ja hallinnon kehittyessä hallituksen rooli operatiivisessa toiminnassa väheni.

Uuden keskusjärjestön järjestäytymisen myötä Iceheartsin paikallisyhdistysten rooli muuttui. Paikallisyhdistysten säännöt yhdenmukaistettiin siten, että kaiken Icehearts-toiminnan lähtökohdat ja periaatteet ovat samansisältöisiä. Paikallisyhdistysten rooliksi tuli

kuntakohtaisen rahoituksen hakeminen ja ohjausryhmätyyppinen toiminta. Suomen Icehearts ry:stä tuli Icehearts-toimintaa kansallisesti johtava, hallinnoiva, kehittävä ja tukeva keskusjärjestö.

Uusi hallinto tarvitsi uudet työtilat. Loppuvuodesta 2013 Suomen Icehearts ry:n toimisto siirtyi Kielotielle Tikkurilaan. Teemu Vartiamaen mukaan ”seinät kävivät pieniksi ja ihan oikea toimistotila oli tervetullut parannus”. Muutaman neliömetrin työtila tyttöjen ja naisten asemaa edistävän Nicehearts-järjestön alivuokralaisena ei enää riittänyt, kun hallinnollista työtä tekevien henkilöiden määrä kasvoi kahdesta kuuteen.

Muutoksen vauhti ja sitä seurannut innostus näkyi henkilöstönimikkeissä. Vuoden 2013 lopussa Suomen Icehearts ry:ssä työskenteli kuusi henkilöä, joista viisi erilaisin johtajan nimikkein. Kymmenen vuotta myöhemmin tehdyissä haastatteluissa vuoden 2013 nimikehurjasteluun suhtauduttiin huvittuneesti. Miika Niemelän mukaan ”johtajatasosta oli tosiaan kyse vain ja ainoastaan nimikkeissä”.

Organisaatiouudistus tuli tarpeeseen, sillä kasvuvauhti oli kova. Kaikkiaan vuoden 2013 aikana oli toiminnassa 16 Icehearts-joukkuetta. Joukkuetoimintaan oli Helsingissä, Vantaalla, Ulvilassa, Lahdessa, Seinäjoella ja Turussa. Kaikkiaan lapsia oli toiminnassa mukana noin 300. Joukkueista 5 aloitti syksyllä ensimmäisen toimintavuotensa. Miika Niemelän joukkue tuli kesällä 12-vuotisen Icehearts-polkunsu loppuun. Kasvattajina joukkueissa toimivat Timo Löppönen, Veli-Pekka Kilpala, Tero Tiittanen, Jani Söderling, Toni Schüller, Jussi Luoma, Antti Lehtinen, Tomi Rantanen, Ari-Pekka Roiko, Mikko Vainionpää, Niko Valikainen, Tommi Matilainen, Kari-Matti Ylinen, Tero Kinnunen ja Nelli Niemelä. Nellin joukkue Vantaalla oli tyttöjoukkue, mikä oli uutta aiemmin poikatyöhön keskittyneessä Iceheartsissa. Tyttötyön kokeilu olikin tärkeä virstanpylväs Icehearts-toiminnassa.

Keskusjärjestö Suomen Icehearts ry. määrittä hallinnon keskeiseksi tehtäväksi joukkueiden toiminnan turvaamisen. Tehtävän toteutus vaati aktiivista yhteistyötä kuntapäättäjien ja valtionhallinnon kanssa. Icehearts-joukkueiden rahoitusmallit vaihtelivat kunnittain, mikä tarkoitti hallinnolle vuotuisia yhteistyö- tai

rahoitusneuvotteluita kuntapäättäjien kanssa. Suurissa kaupungeissa toiminnan jatkuvuus turvattiin kunnan kanssa tehdyillä rahoitussopimuksilla, joissa kunta sitoutui avustamaan toimintaa koko sen 12-vuotisen taipaleen ajan. Pienemmissä kaupungeissa rahoitus oli lyhyempää, joten siitä käytiin vuosittain neuvotteluja.

Suomen Icehearts ry:n vuosikertomuksista ja työntekijöiden haastatteluista käy ilmi, että keskusjärjestössä panostettiin tosissaan ammattimaisuuden kehittämiseen. Tämä koski niin johtamista, henkilöstöhallintoa, hallinnon rakenteita kuin kehittämistyötäkin. Myös Icehearts-toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen vahvistamiseen ja vaikuttavuuden osoittamiseen panostettiin. Kun vuosituhannen ensimmäisellä vuosikymmenellä Icehearts-toimintaa tehtiin aktiivisesti tunnetuksi, keskityttiin 2010-luvulla vakiinnuttamaan toimintamallin asema suomalaisen lastensuojelun ja ennaltaehkäisevän sosiaalityön hyvänä käytäntönä.

Tärkeä ja kauaskantoinen askel otettiin syksyllä 2012, kun yhteistyö Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen kanssa käynnistyi (THL). Yhteistyö sai konkretiaa vuonna 2013 järjestetyissä työpaikoissa, joissa keskusteltiin yhteistyön muodoista ja suunniteltiin Icehearts-toimintaa koskevaa tutkimusta. Yhteistyöstä THL:n kanssa tuli vuosiksi eteenpäin keskeinen osa järjestön vaikutusten ja vaikuttavuuden mittaamista ja arviointia. Yhteistyö myös vahvisti tieto- ja tutkimuslähtöistä ajattelua Suomen Icehearts ry:ssä.

Jo 2000-luvulla Iceheartsissa viriteltiin kansainvälisiä yhteyksiä, mutta uuden keskusjärjestön myötä kansainvälisen yhteistyön merkitys kasvoi. Icehearts oli vuonna 2013 mukana EU:n Youth in Action -kumppanuushankkeessa, jossa oli järjestöjä myös Sloveniasta, Tšekistä, Latviasta ja Virosta. Osana European Volunteer Service -järjestelmää kaksi Icehearts-poikaa pääsi työkokeiluun Irlannin Dubliniin. Helsingissä järjestetty WHO:n terveyden edistämisen konferenssi tarjosi Icehearts-toiminnan esittelylle arvovaltaisen foorumin.

Hallinnon rakentamisen ja muun myllerryksen keskellä arki pyöri entiseen tapaan. Icehearts-kasvattajille suunnatut Kasvattajapäivät järjestettiin keväällä Eerikkilän ja syksyllä

Solvallan urheiluopistolla. Ruohonjuuritason kansalaisjärjestötoiminnan perinteitä edustivat Icehearts-teemalla pelatut näytösottelut Ball Sport Expossa ja Lätkä & Säbä -messuilla.

Haastatteluissa vuosi 2013 näyttäytyy käännekohtana Iceheartsin kertomuksessa. Keskusjärjestön järjestäytyminen loi uuden näkymän tulevaisuuteen ja mahdollisti toiminnan systemaattisen kehittämisen. Alkoi uusi luku Icehearts-toiminnan historiassa.

Tyttötyö käynnistyy yskähdellen

Icehearts-toiminta perustettiin ja suunniteltiin alun perin pojille. Kaikki poikajoukkueiden kasvattajat olivat miehiä. Nelli Niemelä katseli vuosia vierestä miehensä Miikan joukkuetyötä ja näki Icehearts-toiminnassa potentiaalia myös tukea tarvitsevien tyttöjen auttamiseen. Lastenkodissa työskennellyt Nelli alkoi edistää ajatusta Icehearts-tyttöjoukkueesta, vaikka kuulikin epäilyjä toimintamallin sopivuudesta tytöille ja naisen mahdollisuudesta toimia kasvattajana. Ajatus Icehearts-toiminnasta poikaspesifinä työmuotona oli syvässä.

Kun Nellin idealle tyttöjoukkueesta vilautettiin Suomen Icehearts ry:ssä vihreää valoa, ”antaa hänen yrittää”, alkoi Nelli suunnitella Icehearts-toimintaan tyttötyön mallia. Ajatus tyttötyöstä sai leveämmät hartiat, kun Elisabeth Rehn lupautui Icehearts-tyttötyön suojelijaksi.

Nellin sitkeys tyttötyön parissa palkittiin, kun Mikkolan koulusta Vantaalta löytyi pieni rahoitus Icehearts-tyttötyön käynnistämiseen. Aluksi toiminta oli pienimuotoista, ja tyttöjoukkue kokoontui kerran viikossa. Tilanne ei kuitenkaan ollut synkkä, sillä Nelli siirsi Mikkolan koululle osan tyttö- ja naistoimintaan erikoistuneelle Nicehearts-järjestölle tekemästään työstä, mikä mahdollisti läsnäolon Icehearts-tyttöjen arjessa.

Tyttötyön käynnistämistä hiersivät kuitenkin monet kysymykset: Miten saada tytöt pelaamaan joukkuepelejä Icehearts-mallin mukaisesti? Millaisia erityispiirteitä liittyy tyttöjen ryhmätoimintaan? Miten naiskasvattaja selviää fyysisistä tilanteista haastavien lasten kanssa? Epäilevästä asenteesta kertoo, ettei tyttötyön kasvattaja osallistunut ensimmäisinä vuosina Icehearts-kasvattajien jokavuotisille Kasvattajapäiville. Tyttötyö haluttiin pitää erillään Iceheartsin poikatyöstä. Nelli löi epäilijöille luun kurkkuun; tyttötyön tulokset osoittivat, että Icehearts-toiminta sopii tytöille aivan yhtä hyvin kuin pojillekin.

Kun Nellin tytöt kasvoivat ja tyttötyön toimintamalli kehittyi, lisääntyi kiinnostus Icehearts-tyttötyötä kohtaan niin Suomen Icehearts ry:ssä kuin sen ulkopuolellakin. Vuonna 2017 Espoossa aloitettiin toisen tyttöjoukkueen rakentaminen. Joukkueen kokoomisen aloitti Lotta Riksman. Naiskasvattajat perustivat Suomen Icehearts ry:n tyttötyön tiimin, jossa jaettiin kokemuksia ja kehitettiin tyttötyön toimintamallia. Naiskasvattajille luotiin vuoden mittainen työnohjaus, jossa perehdyttiin tyttötyön erityispiirteisiin. Kun tyttöjoukkueiden määrä kasvoi ja kokemukset osoittivat naisen sopivan erinomaisesti Icehearts-kasvattajaksi, hälvenivät myös ennakkoluulot. Tyttötyö vakiintui olennaiseksi ja tärkeäksi osaksi Icehearts-toimintaa.

Vuonna 2024 toiminnassa on 13 Icehearts-tyttöjoukkuetta. Lisäksi Iceheartsin ruotsinkielisessä toiminnassa työskentelee kolme naiskasvattajaa.

Icehearts-toiminnan ensiaskeleet Tampereella

Suomen Icehearts ry:n toinen toimintavuosi alkoi samoissa merkeissä kuin ensimmäinenkin. Vuosikertomuksen 2014 mukaan ”organisaation rakentaminen ja toiminnan ammatillisuuden esiin nostaminen olivat vuoden keskeisiä työtehtäviä”. Icehearts-toiminta laajeni vauhdilla ja vuoden 2014 alussa Suomen Icehearts ry:n alaisuudessa toimi jo 15 joukkuetta. Joukkue-toimintaa oli Helsingissä, Lahdessa, Seinäjoella, Ulvilassa, Espoossa, Turussa ja Vantaalla. Vuoden 2014 aikana toiminta laajeni Tampereelle ja Ouluun. Tesoman Icehearts-joukkue oli ensimmäinen Tampereella, mutta suunnitteilla oli jo kolme lisäjoukkuetta. Myös Lahdessa ja Espoossa aloittivat uudet Icehearts-joukkueet.

Vuoden 2014 lopussa toiminnassa olevien Icehearts-joukkueiden määrä oli jo 20. Toiminnassa oli mukana noin 400 erityistä tukea tarvitsevaa lasta ja nuorta. Hallinnossa ahkeroi kuusi täysipäivästä ja yksi osa-aikainen työntekijä. Kesäkuussa Suomen Icehearts ry:n toimisto muutti Vantaan Tikkurilasta Malmin palloiluhalliin. Joukkue-toiminnan aloittivat kasvattajien Pekka Kaartinen, Riku Kauppinen, Tommi Lehtonen, Anders Eklund ja Jari Malmi joukkueet.

Vuonna 2014 Oulussa käynnisteltiin Icehearts-toimintaa. Oulun kaupunki myönsi Icehearts-toiminnalle erillISRahoituksen, jonka turvin toiminta päästiin aloittamaan. Oulun kasvattajana toiminnan käynnistelyn aloitti Jari Malmi, joka kiersi esikouluissa järjestämässä lapsille liikuntaa ja leikkejä. Toimintaa esiteltiin sosiaalitoimen valitsemien alueiden esikoulujen vanhempainilloissa. Jari kävi myös kertomassa toiminnasta tulevien

Icehearts-koulujen rehtoreille. Alku oli lupaava ja Oulussa suhtauduttiin innolla Icehearts-toiminnan aloittamiseen.

Keskusjärjestön ja hallinnon keskittämisen hyödyt alkoivat pikkuhiljaa näkyä ja tuntua. Kasvattajat saivat aiempaa parempaa tukea kasvatustyöhönsä ja Icehearts-toimintaa alettiin mallintaa. Tavoitteena oli mallintaa Icehearts-joukkueen 12-vuotinen polku alusta loppuun. Hallinnossa kehitettiin Icehearts-toiminnan käynnistämisen käytäntöjä, kasvattajien rekrytointia, kasvattajan työhön perehdyttämistä ja kasvattajien mentorointia. Myös yhteistyö THL:n kanssa jatkui. Suomen Icehearts ry. sai THL:n asiantuntijoilta konsultointia esimerkiksi vaikuttavuuteen ja mallintamiseen liittyvissä kysymyksissä. THL:n tutkijat suunnittelivat tutkimusasetelmaa, jolla Icehearts-toiminnan vaikutuksia ja vaikuttavuutta voitaisiin mitata.

Muutos ”nyrkkipajasta” tunnustetuksi keskusjärjestöksi ei tapahtunut itsestään tai kivutta. Ulkopuolinen paine toimintaotteen kehittämiseen ja ammattimaistumiseen kasvoi – muutosta todella tarvittiin. Kehitystyötä helpotti jaettu arvopohja, joka korosti lasten ja nuorten olevan toiminnan keskiössä: ”Olemme olemassa, jotta yksikään lapsi ei jää yksin.” Toinen punainen lanka kehittämistyössä oli kasvattajien työn ammattimainen tukeminen. Vaikka hallinnossa välillä harhailtiin, piti jaettu arvopohja hallinnon oikealla tiellä.

Suomen Icehearts ry. oli monessa mukana vuonna 2014. Keskusjärjestössä riitti paloa, yritystä ja intoa. Icehearts vaikutti sekä erittäin tarpeellisessa ja tarpeellisessa että välillä vähemmän tarpeellisessa toiminnassa. Vuoden ensimmäinen tapahtuma oli Palloilumessut Messukeskuksessa. Siellä Suomen Icehearts ry. oli mukana pallotutkassa ja näytösottelussa. Toukokuussa Iceheartsin joukkue osallistui Helsinki City -juoksuun. Turussa Åbo Akademien tiloissa järjestettiin keskustelutilaisuus. Helsingissä pelattiin Icehearts-jalkapalloturnaus, jolla kerättiin varoja toimintaan. Kasvattajapäivät pidettiin toukokuussa Seinäjoella ja marraskuussa Turussa. Syksyn Lätkä & Säbä -messuilla Suomen Icehearts ry. oli taas mukana pallotutkassa. Messuilla myös pelattiin

Icehearts-poikien näytösottelu. Miika Niemelä muistelee, että julkiset tapahtumat ajateltiin ensisijaisesti viestinnäksi ja verkostoitumiseksi. Ne olivat jatkoa 2000-luvulla tehdyille työlle Icehearts-toiminnan tunnetuksi tekemisessä.

Icehearts-toiminnan kasvun ja näkyvyyden tuoma noste poiki monenlaisia yhteistyökuvioita. Skodan maahantuoja toiminut Helkama-auto antoi Suomen Icehearts ry:n käyttöön ensin kolme ja myöhemmin vielä kaksi farmariautoa. Autojen konepeltiä koristi iso Icehearts-logo ja kyljessä oli teksti ”Sponsored by Skoda”. Ajokortittomat työntekijät saivat samasta yhtiöstä käyttöönsä Jopo-polkupyörät. Supercell puolestaan lahjoitti Suomen Icehearts ry:lle 300 000 euroa, joka oli tarkoitettu lapsille ja kasvatustyöhön. Summasta 100 000 euroa meni niin sanottuun kriisirahastoon, jolla turvataan Icehearts-toiminnan jatkuvuus kriisitilanteissa. Yhteistyö lakiasiantoimisto Boreniuksen kanssa alkoi jo 2000-luvulla ja muodostui pitkäaikaiseksi ja tärkeäksi resurssiksi Iceheartsin kehittämisessä ja hallinnossa. Toimintaa siivittivät monet lahjoitukset ja palkinnot, kuten vuosina 2013 ja 2014 Suomen Icehearts ry:lle myönnetty Urlus-säätiön palkinnot.

Vuonna 2014 julkaistiin toistaiseksi ainoa kokonaisesitys Icehearts-toiminnan perustamisesta ja alkuvuosista. Mika Wickströmin (2014) kirjoittama *Lapsia liukkaalla jäällä* perustuu ennen kaikkea Icehearts-toiminnan perustajien Ville ja Ilkka Turkan muisteluihin. Kaunokirjallista ja tietokirjamaista kerrontaa hyödyntävä kirja luotaa kansalaistoiminnan juuria ja Turkkien halua auttaa tukea tarvitsevia lapsia. *Lapsia liukkaalla jäällä* on sympaattinen ja inhimillinen kertomus Icehearts-toiminnan perustana olevan lapsilähtöisen filosofian rakentumisesta ja sen siirtämisestä käytäntöön.

Tärkeä askel toiminnan leviämisessä ja kehittämisessä oli ruotsinkielisen Icehearts-toiminnan käynnistyminen. Stina Kuhlefeldt oli keskeisessä roolissa toiminnan suunnittelussa ja koordinoinnissa. Ensimmäinen avustus tuli Kulturfonden säätiöltä. Avustus mahdollisti ruotsinkielisen Icehearts-toiminnan pilotoinnin Espoossa. Stina Kuhlefeldtin mukaan ”tarkoituksena oli toteuttaa

ruotsinkielistä toimintaa vain kieltä vaihtamalla, mutta se osoittautui vaikeaksi.”

Kesällä 2014 Anders Eklund aloitti työnsä ensimmäisenä ruotsinkielisen Icehearts-toiminnan kasvattajana. Hän kiersi toistakymmentä esikoulua etsien lapsia, joille Icehearts-toiminnasta olisi hyötyä. Varsin pian kävi selväksi, ettei yhdeltä tai kahdelta asuinalueelta löydy niin montaa erityistä tukea tarvitsevaa ruotsinkielistä lasta, että suomenkielisen Icehearts-toiminnan malli sopisi sellaisenaan käyttöön. Välimatkat ruotsinkielisten lasten esikoulujen ja lasten tulevien koulujen välillä olivat isoja, eikä yksi kasvattaja pystyisi ”repeämään” viiteen eri paikkaan tukemaan lapsia. Ruotsinkieliseen Icehearts-toimintaan luotiin oma toimintamalli, joka oli sovellus suomenkielisestä toiminnasta. Toiminnan kehityksessä muun muassa luovuttiin erillisistä poika- ja tyttöjoukkueista sekä otettiin joukkueisiin eri ikäisiä lapsia.

Rasmus Lundén aloitti ruotsinkielisen Icehearts-toiminnan uutena kasvattajana vuonna 2015. Icehearts sai iltapäivätoimintaa varten käyttöönsä kerhotilan ruotsinkielisestä Finno skolanista. Samana syksynä alkoi yhteistyö Bensowin säätiön kanssa. Ruotsinkielinen Icehearts-toiminta sai käyttää Barösundin Stornäsholmin leirisaarta, joka oli toiminut monta vuotta kesäsiirtolana lastenkodin lapsille. Iltapäivätoiminnan käytössä oli myös Kauniaisissa sijaitseva Villa Solhaga.

Ruotsinkielistä Icehearts-toimintaa toteutettiin vuoteen 2017 saakka Espoon Icehearts ry:n alaisuudessa. Vuonna 2017 toiminta siirtyi Suomen Icehearts ry:n alaisuuteen. Syksyllä 2018 Peggy Petrell aloitteli työtään kasvattajana. Hän kiersi vuoden verran esikouluja itäisessä Helsingissä. Peggyn oma joukkue aloitti syksyllä 2019, kun Louise och Göran Ehnrooths stiftelse alkoi rahoittaa toimintaa.

Vuonna 2019 ruotsinkielisen Icehearts-toiminnan nimeksi vaihtui AEC Active Explorers club. Nimi viittasi toiminnassa hyödynnettyyn seikkailupedagogiikkaan ja kertoi erosta suomenkieliseen Icehearts-toimintaan. AEC nimestä luovuttiin vuonna 2024 ja ruotsinkielisessä toiminnassa palattiin myös nimellisesti Iceheartsin alaisuuteen.

Vuonna 2025 Svenska verksamheten i Iceheartsissa työskentelee 5 kasvattajaa ja toiminnassa on mukana yli 50 tukea tarvitsevaa ruotsinkielistä lasta.

Suomen ”Icehearts-pääkaupunki”

Huhtikuussa 2014 Icehearts-toiminta käynnistyi Tampereen Tesomajärven alueella. Esiopetuksen opettajat neljässä päiväkodissa ja sosiaaliviranomaiset kartoittivat lapsia, jotka hyötyisivät Icehearts-toiminnasta. Tampereen ensimmäiseksi kasvattajaksi valittu Riku Kauppinen kävi eskareissa tutustumassa lapsiin. Kesään mennessä Riku oli yhdessä viranomaisten kanssa tunnistanut kymmenen poikaa, joille Icehearts-toiminnasta olisi hyötyä. Näistä pojista kahdeksan liittyi uuteen joukkueeseen. Riku tapasi poikien huoltajat ja järjesteli käytännön asioita. Viikkoa ennen koulujen alkua Tesoman Icehearts-joukkue kokoontui ensimmäisiin ”treeneihin”. Tesoman joukkue oli Icehearts-toiminnan alkusysäys Tampereella. Jatkoa seurasi, sillä vuoden 2024 alussa Tampereella toimi jo 17 Icehearts-joukkuetta. Tampereesta tuli 10 vuodessa Suomen ”Icehearts-pääkaupunki”.

Icehearts-toiminnan käynnistäminen Tampereella oli prosessi, joka edisti laajemman hyvinvointi- ja vaikuttavuusajattelun juurtumista Suomen Icehearts ry:n toimintaan. Tampereella tunnistettiin asuinalueet, joiden lapset ja nuoret hyötyisivät kasvun tuesta. Teemu Vartiamäki kertoo, että erilaisista tukivaihtoehdoista ja -malleista Icehearts-toiminnan katsottiin vastaavan parhaiten nimenomaan tamperelaisten lasten ja nuorten tarpeisiin. Tampereella myös sanoitettiin selkeästi tavoitteet Icehearts-toiminnalle ja tarve lisäjoukkueille. Tällainen tieto- ja tarveperustainen systemaattisuus oli uutta Icehearts-toiminnan käynnistämisessä. Tampereen toiminnan käynnistäminen ja laajeneminen selkeyttivät Suomen Icehearts ry:ssä ajattelua siitä,

millainen tieto- ja taustatyö kunnissa luo otolliset edellytykset organisaatiolle ja sen vaikuttavuudelle.

Tampereen työn käynnistämisen yhteydessä tunnistettiin useita hyviä käytäntöjä, jotka vakiintuivat osaksi kaikkea Icehearts-toimintaa. Tampereen ensimmäisen joukkueen resurssityöntekijät perustivat seuraavana vuonna omat Icehearts-joukkueensa. Resurssityöntekijät olivat syksystä 2014 alkuvuoteen 2015 Rikun mukana kasvatustyössä, mikä valmisti heitä omien joukkueiden perustamiseen syksyllä 2015. Tästä tuli Icehearts-toiminnan käynnistämisen malli ja hyvä käytäntö. Ensin työhön tutustutaan ja sitä opetellaan resurssityöntekijänä, minkä jälkeen siirrytään kasvattajaksi. Aina tämä ei ole mahdollista, mutta kasvattajan työtä edeltävä työssäoppiminen on eräs Icehearts-toiminnan hyvä käytäntö ja tavoitetilä.

Vaikka Icehearts-toiminnassa kaikkialla noudatettiin kasvatustmallin periaatteita, oli toimintatavoissa paikkakuntakohtaisia sävyeroja. Tampereella korostui alusta lähtien liikuntaa painottava kasvatustote. Se sopi paikalliseen kulttuuriin ja Tampereen ”henkeen” vahvana liikunta- ja urheilukaupunkina. Kaikki Icehearts-kasvatustmallin osa-alueet – koulutyö, iltapäivätoiminta, joukkue- ja harrastustoiminta, yksilötyö, verkostotyö ja perheiden tukeminen – olivat yhtä lailla läsnä Tampereen Icehearts-toiminnassa, mutta kasvatustyön eetoksessa painottui liikunnan ja joukkueurheilun viitekehys. Suomen ”Icehearts-pääkaupungissa” vaikuttavaa Icehearts-toimintaa toteutetaan edelleen painottamalla liikunnan välineellistä merkitystä kasvatustuksessa.

Tutkimusyhteistyö kirittää toiminnan kehittämistä

Kasvatustyön yhdenmukaisuus ja vaikuttavuus olivat Suomen Icehearts ry:n keskeisiä teemoja vuonna 2015. Myös rahoitusrakenteen pirtaleisuus mietitytti. Vuoden 2015 toimintakertomukseen kirjattiin seuraavia kysymyksiä:

”Onko Icehearts toiminta jokaisella paikkakunnalla, alueella ja joukkueessa samansisältöistä ja yhtä vaikuttavaa? Saako kunta sen palvelun ja ne vaikutukset, mitä rahoituksellaan hakevat? Entä saammeko me kunnalta sellaiset toimintaedellytykset kuin onnistuaksemme tarvitsemme?”

Suomen Icehearts ry:n hallinto sai sparrausta toiminnan kehittämiseen monelta suunnalta. Tehtävää riitti, sillä RAY:n tarkastuskäynnillä hallinnossa havaittiin puutteita. Kehittämistyötä tehtiin ututterasti ja dialogissa muun muassa THL:n tutkijoiden ja Diakonia-ammattikorkeakoulun tutkija Mika Alavaikon kanssa. Sitra osallistui Icehearts-toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin suunnitteluun. Sosiologi Mirka Smolej käynnisti Alli Paasikiven säätiön rahoituksella tutkimushankkeen Icehearts-toiminnasta.

Laajan asiantuntijakaartin sparraus auttoi Suomen Icehearts ry:tä tunnistamaan kehityksen kannalta keskeisiä osa-alueita, suuntia ja katvealueita. Teemu Vartiamäki muistelee, että opittavaa oli paljon. Hallinnossa tehtiin kovasti töitä uusien oppien jalkauttamiseksi Icehearts-toimintaan. Esimerkiksi ajatus Icehearts-kasvattajan käsikirjasta syntyi dialogissa asiantuntijoiden ja tutkijoiden kanssa. Vaikka kaikkia uusia ajatuksia ei pystytty tai osattu heti hyödyntää, jätti ulkopuolelta saatu apu vahvan jäljen Icehearts-organisaation institutionaaliseen ajatteluun. Vuonna 2024

tehtyjen haastattelujen mukaan Suomen Icehearts ry:n toimintaa edelleen vahvasti sävyttävä tutkimusmyönteisyys ja -orientaatio juontaa osin juurensa 2010-luvun puolivälistä sekä asiantuntijoilta ja tutkijoilta saatuun vahvaan tukeen: ”kun me emme tiedä, kysytään niiltä, jotka tietävät.”

Merkittävä askel Suomen Icehearts ry:lle ja sen toiminnalle ylipäätään oli THL:ssä vuonna 2015 käynnistynyt Icehearts-pitkittäistutkimus. Vastuun 13-vuotisesta tutkimuksesta ottivat tutkijat Marjatta Kekkonen ja Kaija Appelqvist-Schmidlechner. Retrospektiivisistä, Icehearts-polun loppuvaiheessa olevien poikien haastattelututkimuksesta otti vastuun tutkija Päivi Känkänen. Tutkimukset muodostivat ainutlaatuisen kokonaisuuden, sillä harvoin suomalaista järjestötoimintaa ja sen vaikutuksia tutkitaan näin laajasti. Tutkimuskokonaisuus koettiin Suomen Icehearts ry:ssä sekä merkittävänä luottamuksen osoituksena toimintamallia kohtaan että tunnustuksena Icehearts-toiminnalle. Tästä tutkimusyhteistyöstä tuli eräs tärkeä osa Suomen Icehearts ry:n toimintaa.

Icehearts-toiminnan kasvu jatkui vuonna 2015. Varsinaisen joukkuetoiminnan aloittivat Jarno Tuunainen, Petri Pätiälä, Riku Peltola, Eetu Karhulahti, Karo Koivunen ja Rasmus Lundén. Kesällä Veli-Pekka Kilpalan joukkue pääsi 12-vuotisen Icehearts-polun loppuun. Vuoden lopussa oli toiminnassa 25 Icehearts-joukkuetta. Toimintaa oli Helsingissä, Vantaalla, Espoossa, Tampereella, Oulussa, Riihimäellä, Lahdessa, Ulvilassa, Seinäjoella ja Turussa. Lapsia oli mukana noin 500. Suomen Icehearts ry:n hallinnossa työskenteli kaikkiaan 7 henkilöä ja toiminnan kokonaisbudjetti ylitti 2 miljoonaa euroa. Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin muun muassa Erasmus+ -kumppanuushankkeessa, joka mahdollisti muutaman Icehearts-pojan matkan Turkkiin.

Osaamisen rajat koetuksella

Vuonna 2015 Suomen Icehearts ry. oli edellisvuosien tapaan mukana messuilla ja järjesti varainhankintatapahtumia. Suurin ponnistus oli jääkiekon nuorten MM-kisat, jonka pääsponsorina Icehearts toimi Supercellin rahoittamana. Tieto sponsorina toimimisesta tuli vasta kisojen aattona, mikä johti kovaan kiireeseen tapahtumaan valmistautumisessa. Ylipäättään näin suureen sponsorirooliin suhtauduttiin Suomen Icehearts ry:ssä kaksijakoisesti. Kisat olivat Icehearts-toiminnalle huikea näyteikkuna, mutta pienessä järjestössä ei ollut osaamista, kokemusta tai henkilöstöresurssia toimia näin mittavassa sponsorin roolissa.

Icehearts-toiminta näkyi läpi nuorten MM-kisojen jäähalleissa mainoksina ja erilaisina tapahtumina. Kisoja varten painettiin paitoja ja kiekkoja Icehearts-logolla, joita myytiin otteluiden yhteydessä. Otteluissa oli erilaisissa työtehtävissä henkilökuntaa niin Suomen Icehearts ry:stä kuin paikallisyhdistyksistäkin. Lähtökohdat huomioiden Iceheartsin työntekijät suoriutuivat urakasta kunnialla. Miika Niemelä muistelee haastattelussa, että savotta oli iso ja haastava.

Jääkiekon nuorten MM-kisat ja Suomen Icehearts ry:n rooli niissä johtivat järjestössä kriittiseen itsereflektioon. Icehearts-toiminnan ympärillä oli paljon liikehdintää, mutta ihan kaikkeen pyydettyyn ei ollut järkevää tai perusteltua lähteä mukaan. Suurella sydämellä ja tunteella tehdyn työn käytännöt törmäilivät ammatti- maistumisen ja kehittymisen vaatimusten kanssa.

Organisaatiouudistus vahvistaa rakenteita

Vuonna 2016 Suomen Icehearts ry:n hallinnossa ja tukipalveluissa käynnistyi organisaatiouudistus, jonka ensimmäinen vaihe toteutettiin syksyn aikana. Uudistuksen tarkoituksena oli reagoida Icehearts-toiminnan valtakunnalliseen kasvuun ja ammattimaistumisen vaatimuksiin. Tavoitteena oli selkeyttää monimutkaista rahoitusrakennetta ja karsia päällekkäisiä tehtäviä. Organisaatiouudistus lähti liikkeelle toiminnan kasvun tuomasta tarpeesta, mutta myös ulkopuolelta sanoitetuista lähtökohdista. Suomen Icehearts ry:n toimintaa rahoittava RAY viesti sekä vuoden 2015 että vuoden 2016 aikana, että avustusehtojen täyttämiseksi hallinnon rakenteita piti kehittää ja tiettyjä toimintatapoja uudistaa.

Organisaatiouudistuksessa hallinnon työnjakoa muutettiin. Lokakuussa 2016 Ville Turkka siirtyi toiminnanjohtajan tehtävästä johtavaksi asiantuntijaksi. Teemu Vartiamäki puolestaan siirtyi talous- ja kehitysjohtajan paikalta toiminnanjohtajaksi. Teemu oli pyörittänyt Suomen Icehearts ry:n taloutta ja kehitystyötä jo pitkään. Hän oli kouluttautunut järjestöjohtamiseen, mikä auttoi siirtymisessä uuteen tehtävään. Muutenkin työnjakoa uudistettiin siten, että hallinnon roolit selkeytyivät ja hallintoon luotiin tarkoituksenmukaiset rakenteet.

Haastattelujen mukaan vuoden 2016 organisaatiomuutos onnistui ja oli tarkoituksenmukainen. Henkilöstön osaaminen ja työtehtävät kohtasivat aiempaa paremmin. Suomen Icehearts ry:n perustehtävä ei muutosten myötä muuttunut: ”Tärkeintä on, että organisaatio vastaa mahdollisimman hyvin kasvattajien ja joukkueiden

tukemiseen sekä hyvän ja kustannustehokkaan hallinnon toteuttamiseen” (Toimintakertomus 2016).

Organisaatiouudistus toi puhtia vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointiin. Suomen Icehearts ry. oli mukana Me-säätiön, Sitran, Veikkauksen, Raha-automaattiyhdistyksen, opetus- ja kulttuuri-ministeriön ja ARVO-liiton yhteisessä Hyvän Mitta -hankkeessa, jossa arvioitiin erilaisten toimintojen yhteiskunnallisia vaikutuksia ja pyrittiin tunnistamaan vaikuttavia toimintamalleja. Icehearts-toiminnan osalta arvioinnin toteutti NHG Consulting Oy. Tulosten mukaan Icehearts-toiminta oli tehokasta, mutta samalla se oli haaste nopeasti kasvavalle organisaatiolle. Arvioinnissa todettiin, että ”nopea kasvuvauhti on kuitenkin osin jättänyt alleen toiminnan ja erityisesti sen laadun ja vaikuttavuuden kehittämisen. Toimintaa ja seurantaan kehittämällä mahdollistettaisiin erilaisten toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi ja parhaiden käytäntöjen leviäminen” (NHG 2016). NHG ehdotti menetelmiä Icehearts-toiminnan kehittämiseen ja seurantaan, mikä antoi aineksia organisaatiouudistukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun.

Iceheartsin kasvu jatkui vuonna 2016. Joukkueita toimi jo 27 ja lapsia oli mukana yli 500. Syksyllä joukkuetoiminnan aloittivat Antti Markkanen ja Teemu Heikkilä. Icehearts-toiminta sai tunnustusta, kun European Forum for Urban Security (Efus) palkitsi Icehearts-mallin ”Integration through Sport” -palkinnolla. Palkinnon arvo oli 8 000 euroa ja summalla järjestettiin Icehearts-toiminnan yhteinen tapahtumapäivä Turussa.

Icehearts-toimintaan myönnettyt säätiöavustukset ja lahjoitukset olivat ja ovat tärkeässä roolissa lapsille suunnatun toiminnan mahdollistamisessa. Vuonna 2016 Suomen Icehearts ry. ja sen toiminta saivat lapsille suunnatun työn toteuttamiseen säätiöavustuksia ja -lahjoituksia Urlus-säätiöltä, Sohlbegin säätiöltä, Tre Smeder säätiöltä, August Ludwig Hartwallin säätiöltä, Aktian säätiöltä, Kavliilta ja 7:nde Mars Fondenilta.

Icehearts-tutkimuksissa elettiin vuonna 2016 aineiston keruuden aikaa. Mirka Smolej keräsi tutkimusaineistoa ja hahmotteli havaintojensa pohjalta Icehearts-kasvattajan käsikirjaa. THL:n

seurantatutkimuksen aineistojen keruu oli hyvässä vauhdissa ja aiheesta julkaistiin kirjoituksia muun muassa THL:n blogissa sekä Haaste- ja Tesso-lehdissä. Juttujen aiheena oli pitkittäistutkimuksen ja menetelmien lanseeraus ja esittely (Appelqvist-Schmidlechner & Kekkonen 2016; Känkänen 2016; Känkänen ym. 2016; Kekkonen ym. 2016).

Työntekijöiden haastatteluissa vuosi 2016 nähtiin tienhaarana Suomen Icehearts ry:n toiminnassa. Hallinnossa oli kamppailtu useampi vuosi ”nyrkkipajamaisen” ja ammattimaisen työotteen välillä, mikä aiheutti jännitteitä ja konflikteja. Organisaatiouudistus lopetti kissanhännänvedon ja paalutti toiminnan suunnaksi ammattimaisuuden, asiantuntijuuden ja hallinnon kehittämisen. Haastatellut työntekijät kokivat organisaatiouudistuksen selkeyttäneen toimintatapoja ja kirkastaneen tulevaisuudennäkymiä. Suomen Icehearts ry:stä haluttiin kehittää vastuullinen, läpinäkyvä, luotettava, ammattimainen, asiantunteva sekä profiililtaan lämmin ja positiivinen organisaatio.

Lahjoitusten merkitys Icehearts-toiminnassa

Vuosien varrella Iceheartsille myönnettiin useita pienempiä ja suurempia lahjoituksia. Lahjoitukset mahdollistivat 2010-luvun alussa muun muassa työnohjauksen aloittamisen, resurssityöntekijöiden palkkaamisen sekä joukkueiden leiri- ja retkitoiminnan. Icehearts-toiminnan hallinnointi ja taloudellisten resurssien käyttö oli aiemmin perustunut elämiseen ”kädestä suuhun”, mutta lahjoitusten myötä toimintaa voitiin suunnitella pidemmälle ja työhön tuli ennustettavuutta. Esimerkiksi kahdesti vuodessa järjestettäviä Kasvattajapäiviä oli aika ajoin niukkojen resurssien takia pidetty jonkun työntekijän mökillä, jonne oli haettu marketista muovikassillinen ruokaa. Lahjoitukset mahdollistavat tällaisista

kotikutoisista käytännöistä luopumisen ja ammattimaisuuden vahvistamisen.

Lahjoitukset esimerkiksi Supercelliltä, Finnairilta ja Koneelta vahvistivat uskoa Icehearts-toiminnan yhteiskunnallisesta merkityksestä ja antoivat puhtia toiminnan kehittämiseen. Lahjoitusten merkitys oli Suomen Icehearts ry:ssä sekä konkreettinen ja materiaallinen että henkinen ja voimaannuttava. Teemu Vartiamäki muistelee, että lahjoitukset olivat tärkeässä roolissa toiminnan kehittämisessä ja ammattimaisten hallintokäytäntöjen luomisessa. Moni taho avusti Iceheartsia useamman vuoden ajan, mikä tarjosi hieman pelivaraa muutoin niukkoihin resursseihin.

Kun Suomen Icehearts ry:n avustus RAY:ltä vakiintui, suunnattiin lahjoitukset pääasiallisesti kasvatustyöhön. Lahjoitukset ovat edelleen olennainen ja tärkeä osa Icehearts-joukkueiden toimintaa. Ne esimerkiksi mahdollistavat leirit ja retket, luovat edellytykset lasten harrastamiselle ja mahdollistavat resurssityöntekijöiden palkkaamisen Icehearts-kasvattajien avuksi. Oli lahjoitus pieni tai suuri, rahaa taikka lapsille ilmaiset lihapiirakat, niin Icehearts-joukkueissa niille löytyy aina tarkoituksenmukaista käyttöä.

Uusi järjestöpäällikkö pistää tuulemaan

Vuonna 2017 Suomen Icehearts ry:ssä ja Icehearts-toiminnassa tapahtui paljon. Organisaatiouudistus terävöitti työtettä ja toimintaan juurrutettiin uusia toimintatapoja. Uusi toiminnanjohtaja pyrki määrätietoisesti ammattimaistamaan työtapoja, luomaan läpinäkyviä hallintokäytäntöjä ja kehittämään toimintaa. Hallintoon tuli uutta verta, kun Suomen Icehearts ry. rekrytoi uuden järjestöpäällikön. Icehearts-tutkimuksista tuli ensimmäisiä tuloksia ja tutkija Petri Hilli teki Icehearts-toiminnan kustannusvaikuttavuuslaskelman. Askeleita eteenpäin olivat myös verkkosivu-uudistus, kasvattajien työn seurantatyökalujen käyttöönotto ja Kasvattajan käsikirjan julkaiseminen.

Erika Turunen valittiin Suomen Icehearts ry:n järjestöpäälliköksi. Hän tuli organisaation ulkopuolelta, minkä toivottiin tuovan uusia ajatuksia, näkökulmia ja tietotaitoa. Uusi järjestöpäällikkö tarttuikin heti toimeen ja alkoi kehittää työkaluja toiminnan seurantaan. Myös Icehearts-työn laadun yhdenmukaistaminen sai uutta puhtia. Haastatellut työntekijät kehuivat vuolaasti järjestöpäällikköä. Hänen myötänsä toiminta ammattimaistui ja otti isoja loikkia eteenpäin. Erika esitti tarkkanäköisiä huomioita eikä kaihtanut tarttua haastaviin kysymyksiin. Tiedolla johtamisen merkitys kasvoi ja useita Icehearts-toimintoja sanoitettiin aiempaa täsmällisemmin. Uusi järjestöpäällikkö pisti tuulemaan.

Iso edistysaskel oli yhteistyössä Startup Stuntman Oy:n kanssa luotu niin sanottu Jääsydän-sovellus. Digitaalinen sovellus mahdollisti henkilöstölle työn sisältöjen kirjaamisen ja hallinnolle työn seurannan. Osa mittavaa Jääsydän-kokonaisuutta oli työkalu, joka luotiin lasten tilanteen ja kehityksen seurantaan. Jääsydän-sovellus otettiin testikäyttöön Kasvattajapäivien yhteydessä marraskuussa

2017. Seuraavana vuonna se vakiintui kiinteäksi osaksi Iceheartsin seurantaa ja kehittämistä.

Vuonna 2017 julkaistiin sosiologi Mirka Smolejn (2017a) kirjoittama Icehearts-kasvattajan käsikirja. Icehearts-toiminnan mallintamisen tarpeesta lähteneessä käsikirjassa dokumentoitiin Icehearts-järjestön filosofia, missio, visio ja toiminnan periaatteet sekä kuvattiin toiminnan elementit ja prosessit. Käsikirjassa oli ohjeita kasvattajan työn eri osa-alueiden toteutukseen ja riskienhallintaan. Kasvattajan käsikirjassa Icehearts-toimintaa käsiteltiin kokoavasti, jäsentyneesti ja käytännönläheisesti. Käsikirja löysi nopeasti paikkansa niin Suomen Icehearts ry:n hallinnossa kuin Iceheartsin kasvatustyössä. Mirka Smolejn tekemästä käsikirjasta tuli vuosiksi keskeinen kasvatustyötä ohjaava dokumentti.

Verkkosivu-uudistuksen yhteydessä päivitettiin Icehearts-toiminnan viestinnällistä ilmettä. Tarkoituksena oli luoda kuva ammattimaisesta ja ennen kaikkea positiivisella otteella ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä tekevästä järjestöstä. Viestinnän avainsanoiksi tulivat ammattimaisuus, luotettavuus ja positiivisuus. Vuosikertomuksen (2017) mukaan Suomen Icehearts ry:n Facebook-, Instagram- ja Twitter-tilit ”heräsivät henkiin”.

Icehearts-toiminnan kasvu jatkui edellisvuosien tapaan. Varsinaisen joukkuetoiminnan aloittivat Ville Hotakaisen ja Pasi Pietikäisen joukkueet. Kaikkiaan toiminnassa 28 joukkuetta, joissa oli mukana yli 600 tukea tarvitsevaa lasta ja nuorta.

Vuonna 2017 Oulun Icehearts-toiminnan erillisrahoitus loppui, joten toimintaa ei enää pystytty jatkamaan. Oulun joukkue oli ensimmäinen Icehearts-joukkue, jonka matka katkesi kesken. Haastattelussa Teemu Vartiamäki ja Miika Niemelä harmittelevat joukkueen lopettamista, mutta kehuvat Oulun kaupungin tapaa huolehtia lasten tuen ja kasvattajan työn jatkumisesta. Joukkue lopetti, mutta lapset ”saatettiin” muiden palveluiden piiriin. Kukaan ei pudonnut tyhjän päälle. Tärkeä oppi Oulun seikkailusta oli, että yksittäisen Icehearts-joukkueen perustaminen kauas muusta toiminnasta ei ole optimaalinen tapa juurruttaa toimintaa.

Vuonna 2017 Suomen Icehearts ry:n toimisto muutti Vantaan Aviapolikseen Robert Huberintielle, missä se on edelleen. Hallintoa työllistivät muun muassa johto-, talous- ja matkustussääntöjen sekä HR-käytäntöjen uudistukset. Työaikakirjanpito tuli osaksi jokaisen työntekijän arkea. Vuonna 2017 keskusjärjestön rahoitus siirtyi RAY:ltä STEA:lle, joka myönsi toimintaan 313 000 euroa. Muutaman vuoden käytössä olleista johtajien nimikkeistä luovuttiin ja tilalle tulivat eri toimialueita kuvaavat työnimikkeet. Uudet tehtäväkuvat vaativat sisäistä keskustelua, itsearviointia ja tarkennusta.

Organisaatiouudistuksessa hallintoon luotiin kasvattajien tukipalveluyksikkö, jota rakennettiin kiivaasti vuonna 2017. Tavoitteena oli luoda kestävät puitteet kasvattajien psykososiaaliseen tukemiseen ja yhtenäistää kasvatuskäytäntöjä. Koko henkilöstöä koskettavat Kasvattajapäivät järjestettiin huhtikuussa ja marraskuussa. Vuoden 2017 aikana toteutettiin myös kaikkia kasvat-
tajiä koskeva osaamiskartoitus, jonka taustalla oli halu edistää kasvattajien kouluttautumismahdollisuuksia ja luoda edellytyksiä ammatillisen osaamisen vahvistamiseen.

Suomen Icehearts ry. oli vuonna 2017 erinäköinen organisaatio kuin vielä muutamaa vuotta aiemmin. Toimintakertomuksessa kuvataan organisaatiouudistuksen vaikutuksia ja kerrotaan hallinnon työn tehostumisesta. Vaikka moni asia muuttui, pysyivät lapset, nuoret ja heidän kanssaan työskentelevät kasvattajat toiminnan kovana ytimenä. Siitä ei lipsuttu.

Tutkimustulokset vahvistavat ammatillista identiteettiä

Icehearts-toimintaa käsittelevä akateeminen tutkimus käynnistyi vuonna 2015 ja vuonna 2017 julkaistiin ensimmäisiä tutkimustuloksia. Mirka Smolejn (2017b) Janus-lehdessä julkaistussa artikkelissa käsiteltiin ammatillisuuden vaatimuksia Icehearts-kasvattajien

näkökulmasta. Kaija Appelqvist-Schmidlechnerin ja kollegoiden (2017) tutkimusraportissa puolestaan tarkasteltiin Icehearts-toimintaan valikoituvia lapsia ja Petri Hillin (2017) julkaisemattomassa analyysissä kalkyloitiin Icehearts-toiminnan kustannusvaikutuksia.

Työntekijöiden haastattelujen mukaan tutkimusjulkaisuilla oli suuri merkitys järjestön hallinnon henkilöstön ammatilliselle identiteetille. Aiemmin Icehearts-toiminnan vaikutuksia ja vaikuttavuutta oli arvioitu lähes yksinomaan subjektiivisilla mittareilla, mutta tutkimusten myötä vaikutuksista saatiin myös tutkittua näyttöä. Työntekijöiden kova puurtaminen Icehearts-toiminnan eteen sai tutkimustulosten kautta ikään kuin virallisen tunnustuksen.

Artikkelissa *Vapaaehtoistyöstä palvelutuotantoon – kasvava ammatillisuuden vaatimus kolmannen sektorin lastensuojelujärjestö Suomen Icehearts ry:ssä* Mirka Smolej (2017b) analysoi Icehearts-kasvattajien tasapainottelua perinteisen järjestötoiminnan vapaaehtoiseetoksen ja palkkatyön vaatiman ammattimaisuuden rajapinnalla. Tutkimuksessa tunnistettiin rooliristiriitoja, jotka syntyvät ammatillisen sitoutumisen ja aatteellisuuden välisestä jännitteestä sekä työn autonomiasta ja joustavuudesta. Kasvattajan ja lasten välille syntyy tunneside, mutta toisaalta kasvattajan pitää rajata suhteensa lapsiin työaikalainsäädännön mukaiseksi.

THL:n tutkimusraportissa *Jääsydämet. Icehearts-toiminnassa aloittavien lasten psykososiaalinen hyvinvointi ja arviot toiminnan vaikuttavuudesta yhden vuoden seurannassa* (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2017) tarkasteltiin 6–8-vuotiaiden lasten psykososiaalista hyvinvointia Icehearts-toiminnan käynnistymisen alkutilanteessa. Tulosten mukaan toimintaan valikoitiin ja valikoitui lapsia, joilla on perhetilanteen tai muun syyn takia tarvetta varhaiseen tukeen. Tämä oli tärkeä tulos Icehearts-toiminnan kehittämisen kannalta, sillä se vahvisti käsitystä siitä, että yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön ja sosiaalitoimen kanssa tehtävä lasten valikointiprosessin vastasi tarkoitustaan.

Kustannusvaikuttavuudesta tuli avainsana 2010-luvun järjestötoiminnassa. Julkisrahoitteisen sote-toiminnan yhteiskunnalliseksi

perusteluksi ei enää riittänyt hyvä tarkoitus, itseisarvoisuus, uskomukset tai perinteet, vaan järjestöjen piti myös osoittaa se taloudellinen hyöty, jota yhteiskunta saa toiminnasta. Petri Hilli (2017) teki vuonna 2017 Icehearts-joukkueen investointilaskelman, jonka pohjana oli aiemmin samana vuonna julkaistu vaikuttavuuslaskentamalli (Hilli ym. 2017). Rekisteriaineistoja hyödyntäen Hilli laski yhden Icehearts-joukkueen odotettujen suorien taloudellisten säästöjen olevan yhteiskunnalle minimissään 2,8 miljoonaa euroa. Jos akateemiset tutkimukset olivat tärkeitä etappeja Icehearts-toiminnan kehittämisessä ja henkilöstön ammatillisen eetoksen vahvistumisessa, niin samaa voi sanoa Hillin kustannusvaikuttavuuslaskelmasta. Tärkeitä tutkimukset ja kustannusvaikuttavuuslaskelma olivat myös Icehearts-toiminnan rahoituksen näkökulmasta, sillä veikkausvoittovarojen vähenemisen käynnistämässä pudotuspelissä peräänkuulutettiin nimenomaan tutkimusnäyttöä, vaikuttavuutta ja kustannushyötyjä.

Tutkimusten ja kustannusvaikuttavuuslaskelman myötä Suomen Icehearts ry:ssä opittiin paremmin ymmärtämään erilaisia vaikutus- ja vaikuttavuusketjuja. Opittiin aiempaa yksityiskohdaisemmin kysymään, mikä oikeasti vaikuttaa, miten vaikutuksia voidaan mitata ja miten vaikuttavuutta voidaan tehostaa. Järjestön sisällä alettiin toistuvasti käsitellä vaikuttavuuskysymyksiä ja miettiä aiempaa tarkemmin sitä, miten Icehearts-työ konkreettisesti ja mitattavasti parantaa tukea tarvitsevien lasten arkea ja elämää.

Kasvattajien tukipalveluksikkö aloittaa toimintansa

Icehearts-toiminnan kasvu jatkui vuonna 2018. Syksyllä käynnistyi peräti 11 uutta Icehearts-joukkuetta. Toiminnassa olevien joukkueiden kokonaismäärä oli jo 39. Varsinainen joukkuetoiminta alkoi Max Hovivuoren, Tuomas Törhösen, Lotta Riksmannin, Esa Puumalaisen, Jussi Järvisen (myöhemmin kasvat-taja Ville Mäkinen), Jiri Lepolan, Teemu Toivosen, Arto Tukion, Anu Lähteenmäen, Mikko Sipilän ja Tommy Åströmin joukkueissa. Lapsia toiminnassa oli mukana jo lähemmäs 700.

Vuonna 2017 käynnistetty hallintouudistus jatkui vuonna 2018. Iso rakenteellinen muutos oli kasvattajien työn tueksi luodun tukipalveluksikon toiminnan käynnistäminen. Tukipalveluksikköön kuuluivat koulutuspäällikkö sekä omista alueistaan vastaavat tiimimentorit. Myös koulutuspäällikkö teki tiimimentorin töitä, sillä henkilöresurssi ei vielä vuonna 2018 riittänyt tarpeenmukaiseen henkilöstömäärään. Pitkäjänteisen kehitystyön ja sinnikkään avustusten hakemisen tuloksena tukipalveluksikkö kasvoi vuosien saatossa niin, että vuonna 2023 päästiin tavoitteeksi asetettuun viiden hengen tukitiimiin. Vuoden 2023 alusta neljä tiimimentoria vastasi Icehearts-kasvattajien tukemisesta ja tukipalveluiden päällikkö hallinnoi, koordinoi ja johti tiimimentorien työtä.

Vuoden 2018 toimintasuunnitelmassa ja vuosikertomuksessa painotettiin seurannan, suoritteiden ja vaikuttavuuden merkitystä. Vuosikertomuksessa siirryttiin kronologisuudesta raportoivaan tyyliin ja tekstin rinnalla hyödynnettiin tilastoja, taulukoita ja kuvioita. Vuosikertomuksesta jäivät pois työntekijöiden kirjoittamat

kuvaukset alueellisesta toiminnasta ja esimerkiksi tyttötyöstä. Vuodesta 2018 lähtien Suomen Icehearts ry:n vuosikertomuksissa keskityttiin raportoimaan nimenomaan keskusjärjestön toiminnasta. Alueellisesta toiminnasta raportoitiin kunkin paikallisjärjestön vuosikertomuksessa ja esimerkiksi järjestön verkkosivuilla.

Erika Turusen johdolla luodusta kasvatustyön seuranta järjestelmä Jääsydämeistä tuli tärkeä väline Suomen Icehearts ry:n toiminnan seurannassa ja raportoinnissa. Jääsydämen tuottama määrällinen tieto mahdollisti Icehearts-toiminnan esittämisen uusin tavoin ja aiempaa yksityiskohtaisemmin. Vuoden 2018 vuosikertomuksessa muun muassa kerrottiin Jääsydämeen kerättyjen tietojen perusteella, että lapset liittyvät Icehearts-joukkueeseen keskimäärin 7,5 vuoden iässä, keskeyttäneiden osuus oli noin 7 prosenttia ja keskeyttämisen yleisin syy oli muutto toiselle paikkakunnalle. Samoin vuosikertomuksesta käy ilmi, että kasvattajat käyttivät eniten työaikaansa koulu- ja perhetyöhön sekä yksilötyöhön. Tällaiselle tiedolle oli kehittämistyössä paljon käyttöä.

Myös Icehearts-toimintaa käsittelevistä tutkimuksista julkaistiin tuloksia. Artikkelissa *Icehearts – sosiaalisesti tiedostava urheilutoiminta haastaa maskuliinisuuden ideaalin* (Wessman ym. 2018) THL:n tutkijat tarkastelivat joukkueurheilun mahdollisuuksia tarjota sukupuolisensitiivistä ja vastuullista tukea syrjäytymisvaarassa oleville pojille. Tutkijat selvittivät myös sitä, miten Icehearts-toiminta haastaa perinteisen joukkueurheilun maskuliinisuuden. Artikkelin aineisto koostui jo toimintansa päättäneiden Icehearts-joukkueen poikien ja kasvattajien haastatteluista. Tulosten mukaan Icehearts-joukkue tarjosi pojille merkityksellisen kasvuyhteisön, turvaa, välittämistä ja arvonantoa. Joukkue loi pojille arjen osallisuuden tukirakenteita sekä tarjosi yhdenvertaisuuteen ja huolenpitoon pohjaavan kasvu ympäristön.

Vuonna 2018 THL:n pitkäikäistutkimuksesta ilmestyi myös toinen Icehearts-toimintaa käsittelevä artikkeli. *Nuorten elinolot -*vuosikirjassa ilmestyneessä artikkelissa *Icehearts koulun kumppanina* (Kekkonen ym. 2018) tarkasteltiin sitä, miten koulujen opettajat, rehtorit ja muu henkilökunta näkevät Icehearts-kasvattajien

toiminnan ja sen merkityksen koulun arjessa. Artikkelissa tarkasteltiin myös sitä, miten Icehearts-toiminta hyödyttää koulua lasten koulunkäynnin tukemisessa ja mikä on Icehearts-kasvattajan rooli koulun kasvatuskumppanina. Artikkelin aineistona käytettiin koulun henkilöstön fokusryhmähaastatteluita. Tulosten mukaan koulut hyötyivät järjestön työstä, kun kasvattaja auttaa Icehearts-lapsia oppimisessa ja vertaisryhmässä toimimisessa sekä pysymisessä kouluyhteisön jäsenenä. Tutkijat summasivat, että Icehearts-toiminta edistää osallisuutta, luottamusta, yhteisöllisyyttä ja dialogisuutta kouluympäristössä.

Hämeenlinnan Icehearts-toiminta osana SIB-kokeilua

Hämeenlinnan ensimmäinen Icehearts-joukkue perustettiin vuonna 2018 osana Lapset SIB -vaikuttavuusinvestointihanketta. Social Impact Bond -mallin ajatuksena on tuoda yksityinen rahoitus ja julkinen sektori lähemmäs toisiaan. Sijoittajilta kerätään varoja SIB-rahastoon, josta rahoitetaan lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä hankkeita. Kun sopimuksessa määritetyt tavoitteet saavutetaan, säästää kunta kustannuksia. SIB-mallissa kunta maksaa saavutetuista tuloksista. Osa saavutetuista säästöistä palautetaan SIB-rahastoon. (Lapset SIB 2024; Keltanen 2018.)

Lastensuojelun Keskusliiton ja S-Pankin hallinnoimaan Lapset SIB -hankkeeseen kuului THL:n pitkittäistutkimus kustannusvaikuttavuudesta (<https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/pitkittaistutkimus-ehkaisevan-toiminnan-kustannus-vaikuttavuudesta-lapset-sib->). Pitkittäistutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Lapset SIB:stä rahoitettujen toimintamallien kustannusvaikuttavuudesta, selvittää toiminnan vaikutuksia lasten ja nuorten psykososiaaliseen hyvinvointiin sekä tarkastella Lapset SIB:n soveltuvuutta kuntien ja alueiden ehkäisevän

työn rahoitukseen. Icehearts-toiminnan mukana olo Lapset SIB -hankkeessa mahdollisti osallistumisen 12 vuoden mittaiseen pitkitäistutkimukseen. Tämä oli uusi ja tärkeä lisä Icehearts-toiminnan vaikutusten ja kustannusvaikuttavuuden arviointiin.

Lapset SIB -vaikuttavuusinvestointihankkeeseen osallistuminen vaati Suomen Icehearts ry:ltä hallinnollisia järjestelyjä. Julkisrahoituksella toimiva yhdistys ei voinut hallinnoida osin yksityisellä rahoituksella toimivaa Lapset SIB -osahanketta, joten Suomen Icehearts ry. perusti IH Finland Oy:n Hämeenlinnan toiminnan mahdollistamiseksi. IH Finland Oy on yhteiskunnallinen yritys, jonka osakekanta on kokonaisuudessaan Suomen Icehearts ry:n omistuksessa. Yrityksen tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa.

Lapset SIB -hankkeen myötä Hämeenlinnan Icehearts-kasvattajien työhön tuli paljon sellaista verkostoyhteistyötä ja raporttoimista, joka ei normaalisti kuulu Icehearts-kasvattajan työhön. Kasvattajan työn perustaan rahoitusjärjestely ei kuitenkaan vaikuttanut. Hämeenlinnassa Icehearts-toimintaa toteutettiin samoin menetelmin kuin muuallakin. Vuonna 2024 Hämeenlinnassa toimi kaksi Icehearts-joukkuetta ja seurantatutkimuksen alustavat tulokset osoittavat työn olevan laadukasta, vaikuttavaa ja kustannustehokasta. SIB-hanke toi kustannusvaikuttavuusajattelun konkreettisesti osaksi Suomen Icehearts ry:n toimintaa.

Hallinto saavuttaa vesikattovaiheen

Vuonna 2019 Suomen Icehearts ry:n hallinnon rakentamisessa ja toiminnan ammattimaistamisessa päästiin vesikattovaiheeseen. Keskusjärjestö teki Iceheartsin paikallisyhdistysten kanssa yhteistoimintasopimukset, joissa sovittiin vastuiden jakamisesta ja hallintavastuista. Sopimusten myötä työnjako selkeytyi. Suomen Icehearts ry. sai mandaatin johtaa ja hallinnoida kaikkea Icehearts-toimintaa. Työnjaon selkeyttämisen yhteydessä korostettiin läpinäkyvyyttä ja yhteistä ymmärrystä järjestön rakenteesta.

Suomen Icehearts ry:n puheenjohtaja vaihtui, kun Aki Riihilahti luovutti nuijan Pirta Karlssonille. Riihilahden puheenjohtajakaudella Suomen Icehearts ry. kasvoi ja kehittyi paljon. Hallitustyöskentely kehittyi ja ammattimaistui. Hallinnon kehittäminen ja uudistaminen vaati puheenjohtajalta diplomaattisia taitoja, sillä muutokset henkilöstön rooleissa ja työtehtävissä herättivät tunteita. Riihilahden puheenjohtajakauden aikana Suomen Icehearts ry:n toiminta käynnistyi ja järjestön toiminta otti ison loikan ammattimaisempaan suuntaan.

Suomen Icehearts ry:n hallinnossa tapahtui henkilöstövaihdoksia, kun Icehearts-toiminnan perustaja Ville Turkka siirtyi muualle töihin. Villen ansiokkaasta ja komeasta Icehearts-urasta on kirjoitettu paljon. Sitä käsitellään muun muassa Mika Wickströmin (2014) kirjoittamassa kirjassa *Lapsia liukkaalla jäällä*. Villen visiosta kasvoi reilussa kahdessa vuosikymmenestä kansalaisjärjestö, joka tunnetaan suurella sydämellä tehtävästä lastensuojelutyöstä ja lapsilähtöisestä työotteesta.

Icehearts-toiminnan kasvu jatkui kiivaana vuonna 2019. Joukkuemäärä eli vuoden mittaan, sillä kolme kolmen joukkueen 12-vuotinen polku tuli kesällä päätökseen. Syksyllä toiminnassa oli

jo 46 joukkuetta. Uutena kaupunkina mukaan tuli Lappeenranta, jonne perustettiin aluksi yksi joukkue. Uusia joukkueita tuli myös Poriin, Ulvilaan, Helsinkiin ja Hämeenlinnaan. Tukea tarvitsevia lapsia toiminnassa oli mukana yli 700. Suurin joukkuemäärä oli Helsingissä ja Tampereella. Varsinaisen joukkuetoiminnan aloittivat Vesa Goman, Teemu Pelttari, Peggy Petrell, Valtteri Ryösö, Jukka Vanninen, Marja Ahti, Toni Schüller, Nicolas Jokinen, Opri Aromaa, Katja Hautakoski ja Veli-Matti Haataja. Toni Schüllerin ensimmäinen joukkue tuli yhteisen matkansa loppuun vuonna 2019, mutta samana vuonna hän aloitti ensimmäisenä kasvattajana toisen 12-vuotisen kasvatusrupeaman. Myös Jussi Luoman ja Jani Söderlingin joukkueet pääsivät vuonna 2019 maaliin 12-vuotiselta taipaleelta. Myös Anders Eklundin joukkue lopetti toimintansa.

Icehearts-toiminta oli vuonna 2019 mukana Arvoliton koordinoimassa Hyvän Mitta -hankkeessa, jossa selvitettiin yhteiskunnallisen työn vaikutuksia ja tuloksia. Osana hanketta tehtiin Icehearts-toiminnan vaikuttavuusvideo, jossa kerrotaan toiminnan tuloksista ja vaikutuksista sekä tekijöistä, joilla vaikuttavuutta saadaan aikaan. Hankkeessa järjestöjä haastettiin tarkastelemaan omaa vaikuttavuuttaan kriittisesti ja kuuntelemaan asiantuntijoiden näkemyksiä. Katja Anoschkin (2019, 3) kirjoitti hankkeen yhteydessä tehdyssä vaikuttamisoppaassa: ”Usein tuloksellisimmat toimintamallit ovat niillä, jotka uskaltavat kysyä kaikkein vaikeimmat kysymykset”. Hyvän Mitta -hankkeen myötä tämä viisaus tarttui yhä sitkeämmin osaksi Suomen Icehearts ry:n institutionaalista ajattelua.

Henkilöstömuutokset Suomen Icehearts ry:n hallituksessa ja henkilöstössä olivat vuoden 2019 ”isoja” tapahtumia. Muutoin vuosi oli Suomen Icehearts ry:n lyhyessä historiassa ensimmäinen, jolloin hallinnossa päästiin uudistusten sijaan keskittymään perustyöhön. Kova uurastaminen hallinnon kehittämisessä saavutti pisteen, jossa perusta alkoi olla kunnossa ja henkilöstö pystyi keskittymään omiin tehtäviinsä. Haastatteluissa erityistä kiitosta Suomen Icehearts ry:n hallinnon kehittämisestä saivat Teemu Vartiamäen rauhallinen ja johdonmukainen johtamisote, Miika Niemelän monipuolisuus ja sosiaaliset taidot sekä Erika Turusen rohkeus ja terävänäköisyys.

Seurantatieto vahvistaa tiedolla johtamista

Niin vuoden 2019 vuosikertomuksessa kuin työntekijöiden haastatteluissakin näkyi ja kuului Jääsydän-seurannan tuottaman tiedon vaikutus Suomen Icehearts ry:n toimintaan. Seuranta tarjosi ajantasaista tietoa lasten ja nuorten kehityksestä, kasvattajien työstä ja yleisemmin toiminnan piirissä olevista lapsista ja nuorista. Seurantatiedon merkitys näkyi myös Suomen Icehearts ry:n asiakirjoissa, kun aiempi ”oletettu vaikuttavuus” korvautui numeraalisilla vaikutus- ja vaikuttavuusmittareilla.

Seurantatietoja ja niistä tehtyjä kuvioita hyödyntäen vuoden 2019 vuosikertomuksessa kerrottiin, että ”Lapsista suurin osa ei harrastaisi mitään ilman Icehearts-toimintaa. Lapsista puolet oli pienituloisista perheistä ja liki puolet yksinhuoltajaperheistä. Lastensuojelun asiakkuus oli kolmasosalla lapsista. Sijoituksessa oli 9 % joukkueiden lapsista. Kolmasosa Icehearts-lapsista tarvitsi erityistä tukea koulunkäyntiinsä, tehostettua tukea yli neljäsosa”. (Vuosikertomus 2019.)

Seurantatiedot olivat tärkeä palanen, kun pyrittiin osoittamaan kasvavan Icehearts-toiminnan yhteiskunnallinen merkitys. Ne olivat yhdessä akateemisen tutkimuksen kanssa rahoittajille ”varmistus” ja ”vakuutus” siitä, että Icehearts-toimintaan kannattaa panostaa ja sillä on vaikuttavuutta.

Kattava seurantatieto vakiinnutti paikkansa Suomen Icehearts ry:n johtamis- ja kehitystyössä. Esimerkiksi tieto, että ”matkan varrella lopettaneita on ollut 99 eli noin 11 % kaikista aloittaneista. Lopettaneiden keski-ikä on ollut 8,3 vuotta” (Vuosikertomus 2019) vahvisti käsitystä siitä, että lopettaminen liittyi useimmiten joukkueen aloittamiseen tai joissain tapauksissa paikkakunnalta poismuuttamiseen, mutta on muutoin varsin harvinaista. Tämä tiedonmuru osoitti erään Icehearts-mallin ”heikon” kohdan ja johti kehittämään lasten kiinnittymistä toimintaan.

Perhetyö vahvistuu ja korona-aika koettelee

Ensimmäisenä koronavuonna 2020 perhe oli Suomen Icehearts ry:n toiminnassa monin tavoin keskeisessä roolissa. Toiminnanjohtaja Teemu Vartiamäki oli huhtikuusta lokakuuhun perhevapaalla ja Päivi Lindberg käynnisteli kolmivuotista *Perheen arki ensin* -hanketta (2020–2022). Kun koronarajoitukset tulivat voimaan, sopi moni kasvattaja joukkueensa lasten perheiden kanssa poikkeusoloihin sopivista tukikäytännöistä. Kasvattajat tukivat perheiden arkea esimerkiksi käymällä heidän puolestaan kaupassa ja auttamalla muilla tavoin. Ajatus siitä, että ”Lapsi voi hyvin, kun perhe voi hyvin” toteutui Icehearts-toiminnassa monin tavoin vuonna 2020.

Miika Niemelä toimi vt. toiminnanjohtajana, kun Teemu Vartiamäki oli perhevapaalla. Miikan mukaan oli tärkeää ja Iceheartsin eetoksen mukaista, että Teemu piti perhevapaan korona-ajan haasteista huolimatta. Teemun poissa ollessa toiminnan fokus oli kasvatustyön toteutuksessa korona-aikana. Korona-ajan haasteet työllistivät Suomen Icehearts ry:n hallintoa niin paljon, että monet hallinnon perustehtävät siirrettiin hetkeksi syrjään. Tilanne oli samankaltainen kaikissa kasvatustyötä tekevissä organisaatioissa.

Korona-ajan haastavista oloista huolimatta vuonna 2020 käynnistyi kuusi uutta Icehearts-joukkuetta. Syksyllä toiminnassa oli kaikkiaan 54 joukkuetta ja toimintaa oli 14 paikkakunnalla. Uusina kasvattajina joukkue-toiminnan aloittivat Aaro Koivumäki, Jarmo Kuusimaa, Toni Lind, Mikki Parkkinen, Henri Pursiainen, Samuli Jalonen, Milla Kekkonen ja Vili Eskola.

Korona-aika oli globaalisti loikka etätyöhön ja digitaalisten työkalujen hyödyntämiseen. Icehearts-kasvatustyötä ei tietenkään voitu tehdä etänä, mutta hallinnossa ”etäiltiin” muun yhteiskunnan tapaan. Eräs korona-aikana syntynyt ja sen myötä vakiintunut käytäntö oli niin sanottu henkilöstöinfo. Muutaman kuukauden välein koko Icehearts-henkilöstö kerääntyi Teams-sovelluksen äärelle etätapaamiseen, jossa kerrottiin kuulumisia, esiteltiin ajankohtaisia asioita, pidettiin pieniä koulutuksia ja vahvistettiin yhteisöllisyyttä. Tällainen digitalisaatio palveli hyvin Iceheartsin kokoisen organisaation tarpeita.

Vuoden 2020 vuosikertomuksesta käy ilmi, että korona-ajan haasteiden lisäksi kasvun rajat mietityttivät:

”Tulevat toimintavuodet tulevat arvion mukaan olemaan kokonaisuudessaan edelleen haastavia ja edellyttävät tarkkaa toimintaympäristön muutosten seuranta ja strategista suunnittelua. Varsinainen toiminta (joukkutoiminta) laajenee hallitusti ja uusia joukkueita tulee lisää.” (Vuosikertomus 2020.)

Icehearts-joukkueiden määrä oli kymmenessä vuodessa kuusinkertaistunut. Hallinnon johdettavana oli yli 50 työntekijän ja noin 4 miljoonan euron kokonaisuus.

Suomen Icehearts ry:n hallinto ei 2010-luvulla kasvanut samassa tahdissa joukkutoiminnan laajenemisen kanssa. Keskusjärjestön STEA-yleisavustus vakiintui hieman yli 300 000 euron tasolle, vaikka Icehearts-joukkueiden määrä kasvoi merkittävästi ja toiminta levisi uusille paikkakunnille. Vuosikymmenen alussa sopivan leveiltä tuntuneet hallinnon hartiat alkoivat käydä kapeiksi. Helpotusta ei ollut näkyvissä, sillä pitkään jatkunut veikkausvoittovarojen väheneminen tiesi järjestöille entistä laihempia vuosia.

Suomen Icehearts ry:n pienen hallinnon etuna oli ketteryys. Tarkoituksenmukainen työnjako sekä työntekijöiden karttunut osaaminen ja kouluttautuminen vähensivät taakkaa hallinnon kapeilla harteilla. Hallinto toimi kokoonsa nähden tehokkaasti ja vaikuttavasti. Valmistautuminen vuosikymmenen puolivälissä siintäviin järjestöavustusten leikkauksiin ja toimintaympäristön muutokseen aloitettiin hyvissä ajoin, mikä näkyi myös vuoden 2020

vuosikertomuksessa: ”Icehearts-toiminnan kasvu ja yhteiskunnallinen toimintaympäristön muutos vaativat hallinnolta uudenlaista strategista ajattelua ja erilaisten riskien kartoitusta.”

Yhteiskunnallisen toimintaympäristön muutos aiheutti Suomen Icehearts ry:ssä henkistä kipuilua. Järjestössä eli syvään juurtunut ajatus siitä, että hyvinvointiyhteiskunnassa ihan jokaisen tukea tarvitsevan lapsen tulee saada Icehearts-kasvattajan tai jonkun muun luotettavan aikuisen kokonaisvaltaista tukea. Tämä lapsen oikeuksista ja hyvinvointivaltion ideologisesta traditiosta nouseva ajatus kannusti kasvattamaan Icehearts-joukkueiden määrää ja tarjoamaan yhä useammalle lapselle Icehearts-kasvattajan pitkäkestoisia tukea. Päävastainen signaali tuli muuttuvasta toimintaympäristöstä ja niukkenevista taloudellisista resursseista. Sote-järjestöjen leikkaukset siinsivät jo horisontissa eikä korvaavia resursseja ollut näköpiirissä. Ristiriita ideologian ja taloudellisten realiteettien välillä oli kouriintuntuva.

Vuonna 2020 Suomen Icehearts ry:n viestinnän kärkenä oli Tarinoita arjesta -kampanja. Kampanjan painopiste oli kasvattajien kokemuksissa, työssä ja arjessa. Lasten ja kasvattajien äänen kuuleminen oli tyypillistä Suomen Icehearts ry:n viestinnässä. Viestintää ohjasi sama johtoajatus kuin muutakin Icehearts-toimintaa:

”Olemme olemassa, jotta yksikään lapsi ei jää yksin.” Suomen Icehearts ry:n verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa julkaistiin Icehearts-kasvattajien kertomuksia ja kokemuksia:

”Meidän arki on tavallista, mutta monella tavalla myös aika ihmeellistä. Koska niissä tavallisissa hetkissä on muutoksen voima, halusimme kertoa sinulle juuri niistä. Näyttää sen, mikä tekee Iceheartsin toiminnasta erityistä ja erityisen tehokasta.” (Suomen Icehearts ry. 2020.)

Tarinoita arjesta -kampanja herätti kiinnostusta valtamediassa. Siitä kirjoitettiin muun muassa Kodin Kuvalehdessä, Annassa, Suomen Kuvalehdessä ja Me Naisissa.

Icehearts-toiminnan kasvaessa ja tunnettuuden lisääntyessä järjestön edustajia pyydettiin yhä useammin erilaisiin asiantuntijatehtäviin ja yhteiskunnallisista luottamustehtäviin. Vuoden

2020 vuosikertomuksessa erilaisina yhteistyötahoina mainitaan muun muassa kunnat, ministeriöt, valtionhallinto, STEA ja muut järjestöt. Merkittävä luottamustehtävä oli toiminnanjohtaja Teemu Vartiamäen osallistuminen Harrastamisen Suomen mallin työryhmään. Opetus- ja kulttuuriministeriön johtama työryhmä jatkoi työtään seuraavana vuonna ja Teemu oli mukana myös toisessa työryhmässä. Työryhmä valmisteli kansainvälisestikin ainutlaatuisen Harrastamisen Suomen mallin, jossa luotiin lapsille ja nuorille kokonaan uudenlainen, lapsen oikeuksia kunnioittava ja eettisesti kestävä mahdollisuus harrastamiseen koulupäivän yhteydessä.

Myös THL:n Icehearts-tutkimuksessa tapahtui. Vuonna 2020 ilmestyi THL:n Tutkimuksesta tiiviisti -sarjassa kaksi Icehearts-toimintaa käsittelevää raporttia (Appelqvist-Schmidlechner & Kekkonen 2020a & b). Keväällä tutkijat raportoivat kasvattajien arvioita Icehearts-joukkueen neljän ensimmäisen toimintavuoden ajalta. Tulosten mukaan toiminnassa mukana olleiden lasten yksilöllisen tuen tarve puolittui ja pienryhmätoiminnan merkitys kasvoi. Icehearts-toiminta lisäsi lasten liikunnallisuutta sekä kehitti sosiaalisia taitoja, kaverisuhteita, itsetuntoa ja mielialaa. Myöhemmin samana vuonna ilmestyneessä raportissa tarkasteltiin Icehearts-toimintaan osallistuneiden lasten käytöksessä ja tunne-elämässä ensimmäisen toimintavuoden aikana tapahtuneita muutoksia. Tilastollisen analyysin mukaan Icehearts-toimintaan osallistuneiden lasten tunneoireilu ja yleinen ulkoinen oireilu vähenivät niillä lapsilla, joiden oireilu ei ollut lähtötilanteessa kliinisesti poikkeavaa.

Tutkimustulokset tarjosivat lisää työkaluja Icehearts-toiminnan kehittämiseen ja kasvatustyön painopisteiden arviointiin. Tutkijoiden huomio siitä, että Icehearts-toiminnan vaikutukset syntyvät 12 vuoden aikana, oli tärkeä muistutus pitkäkestoisen tuen perusolemuksesta (ks. Appelqvist-Schmidlechner & Kekkonen 2020b). Icehearts-toiminnan vaikutuksia, vaikuttavuutta ja tuloksia voitiin tutkia lyhyelläkin aikavälillä, mutta Icehearts-mallin läpiväläiseminen on 12 vuotta kestävä tutkimusprosessi.

Vaikka korona-aika oli koettelemus kasvattajille ja haastavaa aikaa hallinnolle, nähtiin Suomen Icehearts ry:ssä poikkeusoloilla olleen myös myönteisiä seurauksia. Rajoitukset pakottivat koko Iceheartsin henkilöstön miettimään toimintaa uusista näkökulmista, ”boksin ulkopuolelta”. Teemu Vartiamäki kertoo haastattelussa, että korona-aika lisäsi itsereflektiota Suomen Icehearts ry:ssä. Uskallettiin aiempaa rohkeammin miettiä sitä, ”mikä toimii ja missä olemme hyviä sekä mitä voisimme tehdä toisin ja entistä paremmin”.

Ihmeelliset vuodet

Perheiden tuki oli perustamisesta lähtien yksi Icehearts-toiminnan kivijaloista. Vuonna 2020 käynnistynyt STEA:n rahoittama *Perheen arki ensin* -hanke (2020–2022) sopi luontevasti osaksi Suomen Icehearts ry:n toimintaa. Hankkeesta vastasi perhetyöntekijä Päivi Lindberg, jolla oli monivuotinen kokemus vanhempainryhmien ohjaamisesta. Toiminnan tavoitteena oli parantaa perheiden hyvinvointia tarjoamalla Icehearts-lasten vanhemmille Ihmeelliset vuodet -vanhempainvalmennusta. Ihmeelliset vuodet on näyttöön perustuva ja tehokkaaksi interventioksi todettu ryhmämuotoinen toimintamalli, jolla tuetaan käytöksellään oirehtivia ja käytöshäiriöisiä lapsia, heidän perheitään sekä lasten ja perheiden kanssa työskenteleviä sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattilaisia (<https://sites.utu.fi/ihmeellisetvuodet>).

Perheen arki ensin -hankkeen vanhemmuusryhmiä järjestettiin Lahdessa, Turussa, Tampereella, Keravalla, Lappeenrannassa ja Helsingissä. Vanhempainryhmät kokoontuivat 14–17 viikon ajan ja kuhunkin ryhmään osallistui 6–13 vanhempaa. Työtapoja vanhempainryhmissä olivat muun muassa videotyöskentely, aivoriihet ja pariporinat sekä vanhemmuustaitojen harjoittelu ja kotitehtävät.

Videotyöskentelyssä katsottiin esimerkkejä arjen erilaisista tilanteista ja etsittiin yhdessä toimivia kasvatuskäytäntöjä.

Perheen arki ensin -hankkeen vanhemmuusryhmissä ennakoitiin hankalia kasvatustilanteita ja etsittiin niihin ratkaisuja. Ryhmissä käyneet vanhemmat osallistuivat myös THL:n ja Itlan tutkimukseen, jossa selvitettiin Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmän vaikutuksia vanhemmuustaitoihin ja hyvinvointiin. Kolmen vuoden aikana aloitti kaikkiaan kahdeksan vanhempainryhmää, joista seitsemän toteutui suunnitellusti. Korona-aika lopetti yhden ryhmän toiminnan kesken matkan. (Lindberg ym. 2022.) Hankkeen myötä Suomen Icehearts ry:ssä vahvistui ja syveni osaaminen ja ymmärrys perheiden tukemisesta.

Vaikka *Perheen arki ensin* -hanke päättyi vuonna 2022, ei sen oppeja suinkaan hylätty. Vuonna 2023 Nelli Niemelä aloitti Suomen Icehearts ry:ssä perheiden tuen mentorina. Hän rakensi toimintamallia Icehearts-perhetyöhön ja tuki kasvattajia perheiden kanssa työskentelyssä. Perheiden tukeen suunnitellun mallin tarkoituksena oli luoda kasvattajien ja perheiden välille entistä vaikuttavampi kasvatuskumppanuussuhde.

”Voiko rakkautta mitata?”

Vuonna 2021 elettiin keskellä koronapandemiaa. Icehearts-joukkueiden lasten tuen tarve ei suinkaan vähentynyt korona-aikana, päinvastoin. Kasvattajat tekivät kasvatustyötä rajoitusten ja poikkeusolojen suomien mahdollisuuksien mukaan. Hallinto teki töitä hartiavoimin, jotta kasvatustyön edellytykset olisivat poikkeusoloissakin mahdollisimman hyvät.

Vuonna 2021 Timo Löppösen ja Tomi Rantasen Icehearts-joukkueet olivat kulkeneet 12 vuoden polun loppuun. Syksyllä Tomista tuli toinen kasvattaja, joka lähti uusien lasten kanssa toiselle 12-vuotiselle taipaleelle. Kaikkiaan vuonna 2021 toiminnan aloitti 8 uutta Icehearts-joukkuetta, joissa kasvattajina toimivat Tomin lisäksi Unna Alatalo, Petra Niemi-Reichel Simon Saariokari, Ali Al-Ali, Turo Lauttamus, Rodrigo Valenzuela, ja Tero Vänskä. Vuoden lopussa oli toiminnassa 60 Icehearts-joukkuetta ja toimintaa oli kaikkiaan 14 paikkakunnalla.

Vuosikertomuksessa (2021) ennakoitiin Icehearts-toiminnan laajenemisen edelleen jatkuvan, mutta taivaanrannassa siinsi myös synkkiä pilviä. Huolta kannettiin muun muassa järjestötoiminnan yhteiskunnallisesta paikasta sote-uudistuksen jälkeen ja veikkausvoittovarojen vähenemisen aiheuttamista leikkauksista. Vuosikertomuksessa mainittiin useamman kerran muuttuva toimintaympäristö ja sen myötä hankaluus ennakoida tulevaa.

Osa työtä muuttuvan toimintaympäristön hahmottamisessa ja ymmärtämisessä sekä siihen sopeutumisessa oli päättäjien tapaaminen. Suomen Icehearts ry:n hallinnon edustajat tapasivat kuntien päättäjiä, kansanedustajia ja sote-alan keskeisiä toimijoita. Sote-uudistus vaikutti kuntiin eri tavoin ja sen yksityiskohtia tulkittiin kunnissa vaihtelevasti, mikä vaikeutti kokonaiskuvan

hahmottamista. Kun toimintaa oli 14 paikkakunnalla, riitti Suomen Icehearts ry:n hallinnolla tehtävää, tapaamisia ja kokouksia.

Icehearts-toiminnan sisällöllinen kehittäminen jatkui aktiivisena vuonna 2021. Suomen Icehearts ry:n hallinnossa paneuduttiin Jääsydän-sovelluksen seurantatietoihin ja suunniteltiin tiedon hyödyntämistä. Seurantadata selkeytti kuvaa kasvattajien työn painopisteistä Icehearts-polun eri vaiheissa ja antoi osviittaa lasten kehityksestä 12 vuoden aikana. Seurantatietojen avulla Suomen Icehearts ry:n hallinto pystyi kohdentamaan kehitystyötä ja kasvat-
tajien tukea aiempaa tarkemmin ja vaikuttavammin.

Uutena instrumenttina Suomen Icehearts ry:n hallinto käynnisti niin sanotun sparrausryhmän, johon kutsuttiin kasvattajia ja muutamia hallinnon työntekijöitä. Sparrausryhmä luotiin kasvattajien osallistamiseksi Suomen Icehearts ry:n kehitys- ja suunnittelutyöhön. Aiheet ryhmään tulivat sekä kasvattajilta että hallinnosta. Hallinnon ja kasvattajien yhteinen foorumi toimi eräänlaisena moniäänisenä suunnittelupöytänä, kun Icehearts-toimintaa kehitettiin ja sanoitettiin uudelleen. Vuonna 2021 sparrausryhmässä keskusteltiin muun muassa Iceheartsin palvelulupauksesta kunnille ja sen toteutumisesta kasvatustyössä. Kehittämistoiminnassa myös hyödynnettiin laajan kokemuksen omaavan työnohjaaja Antti Teerenhovin osaamista. Antti oli mukana muun muassa palvelulupauksen käsittelyssä sekä Icehearts-toiminnan 12-vuotisen polun vaiheiden jäsentämisessä ja analyysissä.

Vuonna 2021 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen pitkäikäistutkimuksesta julkaistiin tuloksia. *Sports in Society* -journaalissa julkaistussa artikkelissa Kaija Appelqvist-Schmidlechner ja kollegat (2021) raportoivat Icehearts-toiminnan hyödyistä lasten henkiselle hyvinvoinnille ja siihen vaikuttavista mekanismeista. Artikkelin aineistona oli vanhempien arviot lasten kehityksestä. Tutkimustulosten mukaan Icehearts-toiminta vaikutti myönteisesti lasten itsetuntoon ja luottamukseen, tunteiden säätelyyn, epäasosiaaliseen käyttäytymiseen, rohkeuteen ja mielentilaan. Tutkimuksesta tehdyssä lehdistötiedotteessa siteerattiin erään Icehearts-lapsen huoltajan haastattelua:

”Meillä oli konkreettinen muutos se, että pojalla oli vielä tossa pikkusen ennen joulua tosi synkkä kuukausi ja se jopa sano mulle, että hänen ei ole mitään järkeä elää. Että kun hän ei kuitenkaan tule oppimaan ikinä mitään, hän ei tule pääsee ikinä mihinkään töihin, hän on niin tyhmä ettei hän vain pääse. (...) Ja sitten itkettiin molemmat tietysti, mutta sen jälkeen aika pian se pääsi Iceheartsiin ja se loppu siihen.” (Icehearts 2021.)

Tutkimuksessa käsiteltiin myös vanhempien Icehearts-toimintaan liittyviä huolia. Niitä olivat muun muassa lapsen leimaantuminen, eritasoinen kiinnostus ja motivaatio urheilemista kohtaan, altistuminen pettymyksille ja kasvattajan vaihtuminen. Huolista raportointi tarjosi Suomen Icehearts ry:lle tärkeää tietoa toiminnan kehittämiseen ja erityisesti vanhempien huoliin vastaamiseen.

Syyskuussa 2021 järjestettiin juhлагаala ”Voiko rakkautta mitata?” 25-vuotiaan Iceheartsin kunniaksi. Gaala oli virtuaalinen ja sen juonsi Arto Nyberg. Juhlagaalaa varten kuvattiin ”filmitrio”, joka sisälsi kolmesta erilaisesta näkökulmasta Icehearts-toimintaa valottavia haastatteluja. ”Filmitriossa” tutkijanäkökulman esittelivät THL:n tutkijat Kaija Appelqvist-Schmidlechner, Marjatta Kekkonen ja Päivi Känkänen. Anna Cantell-Forsbom sosiaali- ja terveysministeriöstä ja Lassi Kilponen Lahden kaupungista tarkastelivat Icehearts-toimintaa julkishallinnon perspektiivistä. Kasvattajien, perheiden ja nuorten näkökulmaa edustivat Riku Kauppinen, Sanna Parkkonen ja Samuel Karlsson. Videolla ääneen pääsivät myös lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön toimitusjohtaja ja professori Petri Virtanen sekä professori Arto O. Salonen.

Kipuiluakin oli. Iceheartsilla oli sitkeä maine ”sosiaalisena jääkiekkjoukkueena”. Vuosituhannen alussa Icehearts-toiminta profiloitui julkisuudessa sosiaalisena urheiluseuratoimintana, ennen kaikkea jääkiekkjoukkueena, vaikka toiminnan tavoitteet ja työtavat olivat paljon kokonaisvaltaisemmat. Kyse oli ennen kaikkea ennaltaehkäisevästä lastensuojelutyöstä. Liikunta ja urheilu olivat useissa Icehearts-joukkueissa kasvatuksen välineitä, mutta

varsinaiset tavoitteet liittyivät lasten ja nuorten pitkäkestoiseen tukemiseen. Vuonna 2021 jääkiekkoa harrastettiin vain muutamassa 60:stä Icehearts-joukkueesta. Järjestön viestinnän erääksi tehtäväksi tulikin selkeyttää ja terävöittää Icehearts-toiminnan julkisuuskuvaa.

Euroopan komissio nimesi Icehearts-toiminnan ”hyväksi käytännöksi”

Vuonna 2021 Euroopan komissio nimesi Icehearts-toiminnan terveyden edistämisen ”hyväksi käytännöksi”. Se on merkittävä saavutus. Nimeäminen vaati innovatiivisen ja toimivan kasvatustmallin, vaikuttavuusnäyttöä, tutkimusta, kovaa paperityötä ja paljon muuta, mutta se vaati myös THL:n tutkija Kaija Appelqvist-Schmidlechnerin hyvän pelisilmän ja rohkeuden tarttua auenneeseen mahdollisuuteen. Kaija sai THL:ssä tehtäväkseen ehdottaa erästä suomalaista kolmannen sektorin toimintamallia Euroopan komission hyväksi käytännöksi, mutta yhden ehdotuksen sijaan hän urakoi Euroopan komissiolle kaksi ehdotusta. Suomen Icehearts ry:stä hakutalkoisiin osallistui Erika Turunen. Ehdotus Icehearts-toiminnan nimeämiseksi hyväksi käytännöksi meni Euroopan komissiossa läpi, mikä tarkoitti melkoista kansainvälistä läpimurtoa.

Nimeäminen hyväksi käytännöksi poiki erilaisia kansainvälisiä yhteyksiä, ja kiinnostus Iceheartsin toimintaa kohtaan lisääntyi ulkomailla. Suomen Icehearts ry. kutsuttiin esittelemään toimintamallia Euroopan komission virtuaaliseen Market Place -tapahtumaan, jossa järjestöä edusti Erika Turunen (2021):

”Komission tunnustus tuntuu todella hyvältä erityisesti siitä syystä, että puhumme konkreettisesta toiminnasta lasten ja nuorten hyväksi. Toivottavasti tunnustuksen myötä samankaltainen tapa tehdä työtä leviää mahdollisimman laajasti parantaen näin

erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia.”

Nimeäminen hyväksi käytännöksi tarjosi otollisen hetken hakea kansainvälistä rahoitusta Icehearts-toiminnan levittämiseksi muualle Eurooppaan. Tämä tiedostettiin myös Suomen Icehearts ry:n hallinnossa ja hallituksessa. Hallitus pohti asiaa, mutta luopui ajatuksesta suuren omavastuuosuuden (20 prosenttia) vuoksi. Asia nousi kuitenkin uudelleen pöydälle, kun tanskalainen ISCA-järjestö lupautui hallinnoimaan ja vastaamaan Icehearts Europe -hankkeesta. Suomen Icehearts ry. lähti pikaisella aikataululla mukaan konsortioon, joka haki 4 miljoonan euron EU4Healt-rahoitusta. Joidenkin iloksi ja toisten kauhuksi rahoitus myönnettiin. Suomen Icehearts ry:n pieni hallinto pääsi tai joutui avainrooliin mittavassa kansainvälisessä hankkeessa.

Icehearts Europe -hanke oli jatkoa Iceheartsin kasvulle, kehitykselle ja leviämislle. Järjestön hallinto oli urakoinut vuosia saadakseen hallinnon prosessit kuntoon. Suomessa toteutettavan Icehearts-toiminnan tilanne olikin 2020-luvun alussa varsin hyvä. Vaikka hallinnon hartioiden olivat henkilömääräisesti varsin kapeat, oli pieni hallintotiimi dynaaminen ja tehokas. Vuonna 2022 järjestön erityisasiantuntijaksi valitulla dosentti Mikko Salasuolla oli kokemusta myös isoista kansainvälisistä hankkeista, mutta niin hänen kuin muidenkin hallinnon työntekijöiden ensisijaisena tehtävänä oli huolehtia Suomessa tehtävän Icehearts-toiminnan edistämisestä ja kehittämisestä. Hallintotiimissä oli vuonna 2022 vain neljä työntekijää, joten avainrooli mittavassa Icehearts Europe -hankkeessa vaikutti ylivoimaiselta tehtävältä. Suurta apua ei ollut odotettavissa Icehearts Europe -hankkeen EU4Healt-rahoituksesta, sillä Suomen Icehearts ry:n osuus neljän miljoonan rahoituksesta oli vain muutaman prosentin luokkaa.

Suomen Icehearts ry:n ”pelastus” ja mahdollisuus olla täysimääräisesti mukana Icehearts Europe -hankkeessa mahdollistui, kun opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi hankkeen toteutukseen rahoituksen. Toiminnanjohtaja Teemu Vartiamaa ja Suomen Icehearts ry:n puheenjohtaja kävivät ministeriössä neuvotteluja ja

niiden lopputulema oli toivottu. OKM:n rahoituksen turvin Suomen Icehearts ry. pystyi palkkaamaan Kai Tarvaisen hankevastaavaksi eikä työtaakka kaatunut hallinnon päälle. Icehearts Europe -hanke käynnistyi keväällä 2023.

Toiminnassa yli 60 joukkuetta

Suomen Icehearts ry. oli kymmenentenä toimintavuonna 2022 erinäköinen organisaatio kuin 2010-luvun alussa. Myös järjestön hallitus oli lähes kokonaan vaihtunut. Jukka Marttala oli hallituksen ainoa alkuperäisjäsen. Muut hallituksen jäsenet olivat puheenjohtaja Aleksandr Kanevski, Jouko Karjalainen, Pirta Karlsson, Nina Hyvärinen, Sirpa Tuomi, Sanna Hautala, Virva Juurikkala ja Ville Ylianunti. Puheenjohtaja Kanevski kävi itse Ville Turkan joukkueessa läpi Icehearts-polun, joten hänellä oli syvä ymmärrys toiminnasta. Hallinnon henkilöstössä Icehearts-toiminnan perinne oli vahvasti edustettuna. Toiminnanjohtajana Teemu Vartiamäki ja koulutuspäällikkö Miika Niemelä olivat molemmat vuosituhatvuosien alkuvuosista lähtien mukana järjestön toiminnassa. Talous- ja hallintoasiantuntijana työskennellyt Anu Lehto tuli hallintoon vuonna 2020 ja järjestösihteeri Janni Autere vuonna 2019. Elokuussa 2022 dosentti Mikko Salasuo loikkasi akateemisesta maailmasta Suomen Icehearts ry:n vahvuuteen.

Icehearts-tukitiimissä työskentelivät Jani Söderling, Irina Tiitinen, Harri Kokkonen ja Perheen arki ensin -hanketta vetänyt Päivi Lindberg. Tukitiimin työ oli kattavaa ja kasvattajat saivat monipuolista tukea työhönsä yli 1500 puhelussa, tapaamisissa ja sähköpostissa. Tukitiimi auttoi kasvattajia työhön perehtymisessä ja työn suunnittelussa. Tukitiimi myös vastasi muun muassa kasvattajien koulutuksen suunnittelusta ja psykososiaalisesta tuesta.

Suomen Icehearts ry:n hallinto oli elokuuhun 2022 saakka vajaamiehinen, sillä Erika Turunen siirtyi vuoden 2021 lopussa muualle töihin ja Mikko Salasuo aloitti työnsä erityisasiantuntijana elokuussa. Kevään ja kesän aikana hallinnossa keskityttiin perustoiminnan ja hallinnon pyörittämiseen sekä kasvattajien tukemiseen. Varsinkin taloushallinnoissa riitti tekemistä, sillä

vuonna 2022 kaikkeen Icehearts-toimintaan tuli rahoitusta yli 50 eri lähteestä. Kustannuspaikkoja oli yli 80. Kokonaisuus oli tilkkutäkki, jonka vastuullinen ja läpinäkyvä hallinnointi vei kasvavan määrän hallinnon työntekijöiden aikaa. Vuoden 2022 toimintakertomuksen mukaan yhden henkilön vajuus hallinnossa näkyi lähinnä viestinnässä sekä kehittämis- ja vaikuttamistyössä.

Syksyllä 2022 oli toiminnassa 61 Icehearts-joukkuetta. Toimintaa oli 14 paikkakunnalla. Icehearts-toiminnassa työskenteli kaikkiaan noin 100 henkeä ja lapsia toiminnassa oli mukana pitkälti yli 1000. Vuosien varrella kaikkiaan 10 joukkuetta oli saanut 12-vuotisen matkansa päätökseen. Toiminnan kokonaisbudjetti vuonna 2022 oli noin 5 miljoonaa euroa. Kevään Kasvattajapäivillä juhlistettiin A.P. Roikon ja Antti Lehtisen 12-vuotisen Icehearts-polun päättymistä. Myös Rasmus Lundénin joukkue lopetti toimintansa. Uusina kasvattajina joukkue toiminnan aloittivat Noora Engvist, Timo Lehtonen, Justiina Soramäki ja Ilkka Pärämäkoski.

Koronapandemian akuutti vaihe oli ohi keväällä 2022. Kevään Kasvattajapäivät Eerikkilässä olivat odotettu tapahtuma, kun kasvattajat ja muu henkilöstö pääsivät useamman vuoden tauon jälkeen taas tapaamaan toisiaan. Teemu Vartiamäki kirjoitti kesän 2022 uutiskirjeessä tuntemuksistaan lämpimään sävyyn: ”Kaksi vuorokautta tiivistä asiaa ja lämmintä yhdessäoloa vahvistivat jälleen tunnetta siitä, kuinka valtavan upeita ihmisiä Icehearts-paitojen alla elää. Suuri etuoikeus ja ilo olla osa tätä välittävää ja hyväsydämistä ammattilaisten joukkoa.”

Kesäkuussa 2022 järjestettiin hallitusseminaari, jossa oli toimiston väen lisäksi paikalla luottamushenkilöitä keskusjärjestöstä ja paikallisyhdistysten hallituksista. Mikko Salasuo ja kehittäjäkonsultti Antti Teerenhovi virittivät alustuksillaan osallistujat keskustelemaan Icehearts-toiminnan ytimeästä. Learning Café -ryhmäkeskusteluissa pohdittiin Iceheartsin arvomaailmaa ja työetiikkaa.

Vuoden 2022 lopulla Suomen Icehearts ry. päätti ottaa koko henkilöstölle käyttöön Skholen digitaalisen oppimisympäristön. Mikko Salasuon tehtäväksi tuli koota ja kirjoittaa digitaaliseen

oppimisympäristöön kaikki Icehearts-toimintaa koskeva keskeinen tieto. Toukokuussa 2023 henkilöstölle esitelty oppimisympäristö on ”digitaalinen kasvattajan käsikirja”, joka sisältää kaiken aiemman tiedon ja materiaalin Icehearts-toiminnasta sekä jatkuvasti kasvavan määrän uutta tietoa, tutkimuksia, podcasteja, videoita, uutisia, koulutusmateriaaleja ja paljon muuta. Myös kasvattajien tarvitsemat dokumentit siirrettiin Skholeen, jotta ne ovat kännykän välityksellä helposti saatavissa ja tulostettavissa. Iceheartsin oppimisympäristöstä kasvoi muutamassa vuodessa mittava kokonaisuus, jossa on suuri määrä kasvatustyötä, oppimista ja ammatillista kehittymistä tukevaa tietoa ja materiaalia.

Loppuvuodesta 2022 Texasin yliopiston kasvatopsykologian professori Mark J. Eddy vieraili THL:ssä ja Suomen Icehearts ry:ssä. Sosiaalista mentorointia yli 25 vuotta tutkinut Eddy tunsikin hyvin Icehearts-toiminnan. Professori Eddyn mukaan Icehearts-toiminta kuuluu niiden vähälukuisten kasvatustieteen mallien joukkoon, joissa on sisäänrakennettuna kaikki vaikuttavuuden kannalta olennaiset elementit: pitkäkestoisuus, kasvattajan pysyvyys sekä säännöllisesti toteutuva kohtaaminen. Professori Eddy vietti päivän Suomen Icehearts ry:n vieraana. Vierailuun kuului muun muassa esitelmä Icehearts-toimintaa käsittelevästä tutkimuksesta ja kirjallisuudesta sekä tutustuminen järjestön hallintoon. Lisäksi professori Eddy tapasi kasvattajia Suutarilan koululla ja keskusteli Icehearts-toiminnasta koulun rehtorin kanssa. Vierailun yhteydessä Suomen Icehearts ry:n edustajat kutsuttiin kirjoittamaan teokseen *Handbook of Professional Youth Mentoring*, joka ilmestyy vuonna 2025.

Vuonna 2022 Icehearts-toimintaa käsittelevistä tutkimushankkeista julkaistiin uusia tuloksia. Janus-lehdessä julkaistiin artikkeli Icehearts-toiminta vanhempien sosiaalisena tukena – ”Se pieni kysymys, että mitä sulle kuuluu, miten sä jaksat”, jossa Kekkonen ja kollegat (2022) tarkastelivat vanhempien kokemuksia Icehearts-toiminnasta saadusta sosiaalisesta tuesta ja sen vaikutuksista. Tutkimuksen tulosten mukaan Icehearts-toimintamalli tukee perheitä kokonaisvaltaisesti, pitkäkestoisesti ja arjessa vaihtuvien tarpeiden mukaisesti.

Toiminnan uudelleen sanoittamista

Kokonaisvaltaisen Icehearts-toiminnan uudelleen sanoittamisen tarve oli ilmeinen 2020-luvun alussa. Monet järjestössä käytetyt puhettavat ja käsitteet olivat perua ajalta ennen Suomen Icehearts ry:n järjestäytymistä. Ne eivät pohjautuneet eri ammattikuntien tai -alojen, hallinnon tai tutkimuksen vakiintuneisiin diskursseihin ja terminologiaan, mikä aiheutti toistuvia haasteita viestinnässä, avustushakemuksissa, tutkimuksissa ja ylipäättään toiminnan kuvaamisessa. ”Icehearts-kielessä” toimintaa kuvattiin milloin sosiaalialan tai nuorisotyön ja milloin liikunta-alan ja urheiluseura-toiminnan käsittein. Käytössä oli myös järjestön sisällä syntyneitä omia käsitteitä ja merkityksiä, jotka eivät auenneet ulkopuolisille.

Syksyllä 2022 erääksi Suomen Icehearts ry:n kehityskohteeksi tuli toiminnan sanoittaminen siten, että A) käsitteiden merkityssisällöt vastaavat suomen kieltä, B) käytetyt käsitteet vastaavat toiminnan sisältöä ja sosiaali- tai nuorisoalan terminologiaa, C) vaikutuksista ja vaikuttavuudesta puhutaan jäsenyteenä ja oikein, D) hallinnossa luovutaan epätarkasta sisäisestä slangista (mm. ”rookie camp”), D) opastetaan henkilöstöä puhetapoihin ja terminologiaan, jonka muut kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaiset tunnistavat, E) täsmennetään ja ajantasaistetaan puhetapoja lapsista ja nuorista (esim. lapsia ei arvioida, vaan heidän kehitystään seurataan), F) vahvistetaan aidosti puhetapoja kasvatustyön monipuolisuudesta, kokonaisvaltaisuudesta ja pitkäkestoisuudesta ja G) täsmennetään kaikkea Icehearts-toimintaa koskevaa käsitteistöä ja terminologiaa.

Jos toiminnan uudelleen sanoittamisen tarve oli konkreettinen niin avustushakemusten ja virallisten asiakirjojen, ammatillisten puhe- ja viestintätapojen, järjestön verkkosivujen, kansainvälisen toiminnan ja sisäisen viestinnän osalta, niin yhtä lailla se oli tarpeen Icehearts-toiminnan julkisuuskuvan kannalta. Järjestön julkisuuskuva oli edelleen kaksinainen, kun yhtäältä toiminta nähtiin sosiaalisena urheiluseuratoimintana ja toisaalta Icehearts-toiminta

ymmärrettiin ennaltaehkäisevänä, kokonaisvaltaisena ja pitkäkestoisena lastensuojelutyönä. Tällaisesta julkisuuskuvassa ei aina välity Icehearts-toiminnan kova ydin, joka on sitoutuneen kasvattajan kokonaisvaltainen ja pitkäkestoinen tuki erityistä tukea tarvitsevalle lapselle.

Uudelleen sanoittamisen tarve konkretisoitui myös Icehearts Europe -hankkeen valmisteluissa. Miten kertoa tai kuvata Icehearts-toimintaa vieraalla kielellä siten, että vastaanottaja ymmärtää mitä ja mistä puhutaan? Kun sosiaalityön, lastensuojelun, nuorisotyön ja liikunta-alan englanninkielinen terminologia on vakiintunutta, oli akuutti tarve saada Icehearts-toiminnan käsitteistö vastamaan sekä alojen suomen- että englanninkielistä terminologiaa. Valmistautuminen Icehearts Europe -hankkeeseen oli hyvä kirittäjä, kun Icehearts-toiminnan uudelleen sanoittaminen käynnistyi syksyllä 2022.

Icehearts-toiminnan sanoittaminen oli herkkä aihe järjestön sisällä, sillä niin hallinnon työntekijöillä kuin kasvattajallakin oli oma tapansa merkityksellistää ja sanoittaa toimintaa. Joku merkityksellisti Icehearts-toiminnan laajennettuna urheiluseura-toimintana, kun toinen taas näki sen yksinomaan sosiaali- ja lastensuojelutyönä. Erilaiset tavat merkityksellistää toimintaa johtivat erilaisiin sanoituksiin. Tämä ei ollut ongelma kasvatustyössä, mutta aiheutti jatkuvaa päänsäryä hallinnossa ja viestinnässä. Toiminnan uudelleen sanoittaminen kohdennettiinkin koskemaan ensisijaisesti hallintoa, ei niinkään järjestön sisäistä keskustelua tai viestintää. Tavoitteena ei ollut jäykkä ja tylsä virkakieli, vaan aiempaa täsmällisempi, jäsentyneempi, vakiintuneisiin käsitteisiin pohjaava ja positiivisesti virittynyt tapa sanallistaa Icehearts-toimintaa.

Loppulauseet

Suomen Icehearts ry:n tarina vuosilta 2013–2022 on jatkoa Icehearts-toiminnan perustamistarinalle. Jos Icehearts-toiminnan perustamistarina oli henkilölähtöinen kertomus muutaman ihmisen sosiaalisesta innovaatiosta ja sitkeästä työstä tukea tarvitsevien lasten hyväksi, niin Suomen Icehearts ry:n tarina on kertomus organisaatiosta. Se on asiakirja-aineistoon ja työsuhteessa järjestöön olleiden henkilöiden haastatteluista rakentunut kertomus kehittyvästä, ammattimaistuvasta ja ajattelultaan kypsävästä organisaatiosta, jossa paiskitaan lujasti töitä kasvattajien ja tukea tarvitsevien lasten eteen. Icehearts-toiminnan perustamistarinaa ja Suomen Icehearts ry:n tarinaa yhdistää lapsilähtöisyys ja suurella sydämellä tehty työ. Lapsen etu ja hyvinvointi ovat aina etusijalla.

Vuonna 2013 toimintansa aloittanut Suomen Icehearts ry. johti, kehitti ja hallinnoi aluksi muutaman kymmenen hengen organisaatiokokonaisuutta, jonka toiminnassa oli mukana noin 300 tukea tarvitsevaa lasta. Kymmenen vuotta myöhemmin työntekijöitä oli jo noin 100 ja lapsia oli mukana toiminnassa yli 1000. Vuosikymmenen aikana Icehearts-toiminta levisi seitsemältä neljälletoista paikkakunnalle ja toiminnan kokonaisbudjetti ylitti 5 miljoonaa euroa vuodessa. Näin huomattava kasvu ja laajeneminen ei olisi ollut mahdollista ilman toimivaa ja ammattimaista keskusjärjestöä.

Suomen Icehearts ry:n 10-vuotista historiaa kutsutaan järjestön sisällä kasvutarinaksi. Kasvutarina onkin osuva sana kuvaamaan organisaation kehitystä ”nyrkkipajasta” ammattimaisesti toimivaksi keskusjärjestöksi. Mary Douglasin käsitteitä käyttäen Suomen Icehearts ry:n institutionaalinen ajattelu selkeytyi, kehittyi, jäsenyi ja valveutui. Järjestön identiteetin keskeiset ominaisuudet – positiivisuus, ihmis- ja lapsilähtöisyys, matala hierarkia ja lämminhenkisyys – säilyivät, mutta niiden rinnalle tuli analyttisyyttä, ammattimaisuutta ja kriittistä itsereflektiota. Kuten

tässä historiakatsauksessa todetaan, ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä toteuttava Suomen Icehearts ry. saavutti 2020-luvun alussa täysi-ikäisyyden.

Suomen Icehearts ry:n hallinnon koon osalta käsite *kasvutarina* ei osu maaliinsa. Hallinnon henkilöstömäärä ei ole juuri kasvanut viimeisen vuosikymmenen aikana. Tässä historiakatsauksessa puhutaan hallinnon kapeista hartioista, millä tarkoitetaan hallinnon henkilöstön vähäistä määrää suhteessa toiminnan volyymiin. Hallinnossa tapahtuneita muutoksia voisi kasvun sijaan kutsua *kehitystarinaksi*, sillä lukumäärisesti jokseenkin samankokoisena pysynyt henkilöstö on vuosien saatossa muuttunut kouluttautuneeksi ja henkilöstön ammatillinen osaaminen on selvästi vahvistunut.

Suomen Icehearts ry:n hallinnossa panostettiin ensimmäisen kymmenen toimintavuoden aikana toimivien rakenteiden luomiseen, hallinnon työnjakoon ja läpinäkyvyyteen sekä vaikutusten ja vaikuttavuuden mittaamiseen. Eräs järjestön hallituksen ensimmäisiä tavoitteita oli hallita Icehearts-toiminnan nopeaa kasvua ja huolehtia hallinnon toimintakyvystä kasvavan työmäärän alla. Kestävien hallintorakenteiden ja -käytäntöjen luomisen jälkeen kehittämistyössä panostettiin Icehearts-toiminnan vaikutusten arviointiin ja seurantaan sekä toiminnan uudelleensanoittamiseen. Henkilöstöhallinnon merkitys kasvoi sitä mukaa, kun Icehearts-toiminta laajeni ja henkilöstömäärä kasvoi. Jos järjestön eräänä tavoitteena oli vakiinnuttaa Icehearts-toiminnan paikka suomalaisen lastensuojelun kentällä, niin siinä onnistuttiin jopa yli odotusten. Toiminta juurtui useissa kaupungeissa keskeiseksi osaksi syrjäytymisen ehkäisyä sekä lasten ja nuorten kasvun ja hyvinvoinnin edistämistä.

Suomen Icehearts ry:n toimintaan iskostui 2010-luvulla ajattelumalli ”jos me emme tiedä, kysytään niiltä, jotka tietävät”. Organisaatio ei sulkeutunut omaan sosiaaliseen kuplaansa tai muuttunut itseriittoiseksi, vaan teki yhteistyötä ja kävi aktiivista dialogia muiden kolmannen sektorin toimijoiden, julkishallinnon ja asiantuntijoiden kanssa. Toiminnan kehittämisessä kuunneltiin

tarkalla korvalla asiantuntijoiden ja tutkijoiden näkemyksiä. Vuosien saatossa kyky kriittiseen itsereflektioon kasvoi. Pinttyneitä ajatusmalleja ja käytäntöjä haastettiin ja kyseenalaistettiin sekä pyrittiin korvaamaan uusilla. Myös rekrytoinneilla pyrittiin tietoisesti vahvistamaan uudenlaista ja tietoperustaista ajattelua.

Iso palanen Suomen Icehearts ry:n tarinaa on yhteistyö tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden kanssa. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen kaksi pitkittäistutkimusta olivat Icehearts-tutkimuksen perusta. Sosiologi Mirka Smolej teki Suomen Icehearts ry:ssä tärkeää pioneerityötä, joka edisti tutkimuslähtöistä ajattelua ja tuotti akateemisen tutkimuksen ohessa Kasvattajan käsikirjan. Icehearts-toiminnasta tuli vuosien saatossa suosittu opinnäytetöiden aihe ja tekeillä on useampi aihetta käsittelevä väitöskirjatutkimus. Tutkimus juurtuikin heti Suomen Icehearts ry:n perustamisesta lähtien keskeiseksi osaksi järjestön toimintaa, kehitystä ja ajattelua.

Vaikka Suomen Icehearts ry:n kasvu ja kehitys näyttäytyy varsin suoraviivaisena, piiloutuu kasvun ja kehityksen taakse suuri määrä käännekohtia, onnistumisia ja epäonnistumisia, voittoja ja tappiota, kriisejä ja vähän sattumaakin. Tarinassa ammattimaistuminen on selkeä punainen lanka ja eteenpäin työntävänä voimana on kova halua auttaa tukea tarvitsevia lapsia. Halu auttaa ja halu ammattimaistua ovat Suomen Icehearts ry:n tarinassa toistensa kanssa kamppailevia voimakenttiä, joiden suhde vaihtelee ajan, henkilöiden ja tilanteiden mukaan. Mitä lähemmäs 2020-lukua tullaan, sitä paremmin nämä voimakentät ovat tasapainossa ja lomittuvat toisiinsa. 2020-luvulla voimakentät eivät enää kamppaile toistensa kanssa, vaan tukea tarvitsevia lapsia halutaan auttaa ja autetaan ammattimaisesti.

Vaikka Icehearts-toiminnan perusilme säilyi läpi 2010-luvun ja 2020-luvun alun positiivisena, lämpimänä ja empaattisena, suhtauduttiin Robert Huberin tiellä tulevaisuuden haasteisiin vakavissaan ja aika ajoin hieman huolestuneena. Sote-järjestöjen STEA-avustusten mittavien leikkausten ja kuntien säästötoimien tiedettiin osuvan tavalla tai toisella myös Icehearts-toimintaan.

Organisaatiossa vähenevien avustusten pudotuspeliin valmistautttiin tekemällä kaikki mahdollinen hyvän hallinnon, talouden, läpinäkyvyyden, vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden eteen. Kun 2020-luvun puoliväli koitti, oli Suomen Icehearts ry. varsin hyvin viritetty kohtaamaan toimintaympäristön muutoksia.

Halu auttaa tukea tarvitsevia lapsia säilyi järjestön toiminnan toteemina vuosina 2013–2022. Kaikesta kasvusta, kehityksestä, laajenemisesta ja muusta ”pöhinästä” huolimatta tämä toteemi säilytti horjumattoman asemansa. Suomen Icehearts ry:n ja koko Icehearts-toiminnan tarina onkin eräänlainen ”hyvän kertomus”, jossa vilpitön ja vahva halu auttaa tukea tarvitsevia lapsia yhdistyy haluun tehdä se mahdollisimman ammattimaisesti, läpinäkyvästi ja vaikuttavasti. Matka tavoitteen saavuttamiseen ei ole aina helppo tai suora, mutta yhteinen päämäärä siivittää kulkua niin ylä- kuin alamäissäkin.

Lähteet

Asiakirja-aineisto

Suomen Icehearts ry:n hallintotiimin dokumentit. Vantaa: Icehearts.

Suomen Icehearts ry:n hallituksen pöytäkirjat 2018–2022. Vantaa: Icehearts.

Suomen Icehearts ry:n hallintotiimin materiaalipankki. Vantaa: Icehearts.

Suomen Icehearts ry:n toimiston materiaalipankki. Vantaa: Icehearts.

Suomen Icehearts ry:n tilinpäätökset 2013–2022. Vantaa: Icehearts.

Suomen Icehearts ry:n vuosi- ja toimintakertomukset 2013–2023. Vantaa: Icehearts.

Kirjallisuus

Anoschkin, Katja (2020) Vaikuttavuuden jäljillä – opas yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittämiseen. (<https://www.hyvanmitta.fi/ajankohtaista/vaikuttavuuden-jaljilla-opas-yhteiskunnallisen-vaikuttavuuden-kehittamiseen>) Viitattu 18.9.2024).

Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Kekkonen, Marjatta (2016) Icehearts – tukea pojille esikoulusta kutsuntoihin. THL-blogi 8.1.2016 (<https://blogi.thl.fi/icehearts-tukea-pojille-esikoulusta-kutsuntoihin>).

Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Kekkonen, Marjatta & Wessman, Jenni & Sarparanta, Tuomas (2017) Jääsydämet. Icehearts-toiminnassa aloittavien lasten psykososiaalinen hyvinvointi ja arviot toiminnan vaikuttavuudesta yhden vuoden seurannassa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 6/2017. (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-892-0>).

Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Kekkonen, Marjatta (2020a) Icehearts on enemmän kuin urheilujoukkue. Tuloksia THL:n pitkittäistutkimuksesta. Tutkimuksesta tiiviisti 3/2020. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-465-3>).

Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Kekkonen, Marjatta (2020b) Muutokset Icehearts-lasten käyttäytymisessä ja tunne-elämässä. Tuloksia Icehearts-pitkittäistutkimuksesta. Tutkimuksesta tiiviisti 6/2020. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-497-4>).

- Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Haavanlammi, Mervi & Kekkonen, Marjatta (2021) Benefits and underlying mechanisms of organized sport participation on mental health among socially vulnerable boys. A qualitative study on parents' perspective in the sport-based Icehearts programme. *Sports in Society*. (DOI: 10.1080/17430437.2021.1996348).
- Douglas, Mary (1986) *How Institution Thinks?* NY: Syracuse University Press.
- Hilli, Petri (2017) *Icehearts-joukkueen investointilaskelma*. Suomen Icehearts Ry. (Julkaisematon)
- Hilli, Petri & Ståhl, Timo & Merikukka, Marko & Ristikari, Tiina (2017) Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta. *Yhteiskuntapolitiikka* 82:6, 663–675. (<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2017121455844>).
- HYTE (2023) *Icehearts-toimintamallin arviointi*. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/tieto-ja-toimintamallit/hyte-toimintamallien-arviointi/arvioidut-toimintamallit/icehearts-toimintamallin-arviointi> (Viitattu 2.10.2024).
- Kekkonen, Marjatta & Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Wessman, Jenni (2016) *Icehearts – joukkueurheilun keinoin tukea lapsuus- ja nuoruusvuosiin*. Tesso 4/2016, 14.
- Kekkonen, Marjatta & Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Sarparanta, Tuomas (2018) *Icehearts koulun kumppanina*. Teoksessa Mika Gissler, Marjatta Kekkonen & Päivi Känkänen (toim.) *Nuoret palveluiden pauloissa. Nuorten elinolot -vuosikirja 2018*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 179–192.
- Kekkonen, Marjatta & Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Haavanlammi, Mervi & Känkänen, Päivi (2022) *Icehearts-toiminta vanhempien sosiaalisena tukena – ”Se pieni kysymys, että mitä sulle kuuluu, miten sä jaksat”*. *Janus – Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen Aikakauslehti* 30:2, 157–173. (<https://doi.org/10.30668/janus.100431>).
- Keltanen, Taru (2018) *Lasten ja nuorten SIB! Siis mikä?* (<https://www.sitra.fi/artikkelit/lapset-ja-nuoret-sib-kysymyksiä-ja-vastauksia>) Viitattu 10.10.2024.
- Känkänen, Päivi (2016) *Icehearts valmentaa elämään*. *Haaste* 3/2016, 2–3.
- Känkänen, Päivi & Wessman, Jenni & Kekkonen, Marjatta & Appelqvist-Schmidlechner, Kaija (2016) *Icehearts valmentaa elämään: Joukkueurheiluun perustuva toimintamalli tarjoaa lapselle kokonaisvaltaista tukea*. *Haaste* 3/2016, 12–13.
- Lapset SIB (2024) *Lasten ja nuorten hyvinvointiin on korvaamattoman arvokasta sijoittaa*. (<https://www.lapsetsib.fi/fim/Home>). Viitattu 10.10.2024.

- Lindberg, Päivi & Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Karjalainen, Piia & Kekkonen, Marjatta (2022) Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmät Iceheartsissa. *Kasvun tuki -aikakauslehti* 2/2022, 45–49.
- NHG (2016) Icehearts – Vaikuttavuuden mittaamisen kehittäminen. Loppuraportti. https://www.hyvanmitta.fi/wp-content/uploads/2018/09/Icehearts_loppuraportti.pdf (Viitattu 2.10.2024).
- Salasuo, Mikko (2022) Professori Mark Eddy kehui vuolaasti Icehearts-toimintaa. <https://www.icehearts.fi/professori-mark-eddy-kehui-vuolaasti-icehearts-toimintaa>. (Viitattu 1.10.2024).
- Salasuo, Mikko & Vartiamäki, Teemu (2023) *HYTE-toimintamalli: Icehearts*. Helsinki: THL, Hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimintamallien arviointi, nro 7.
- Smolej, Mirka (2017a) *Icehearts*. Käsikirja. Helsinki: Suomen Icehearts Ry.
- Smolej, Mirka (2017b) Vapaaehtoistyöstä palvelutuotantoon – kasvava ammatillisuuden vaatimus kolmannen sektorin lastensuojelujärjestö Suomen Icehearts ry:ssä. *Janus* 25:1, 4–20. (<https://journal.fi/janus/article/view/57389>).
- Suomen Icehearts ry. (2020) *Tarinoita arjesta – uusi juttusarja alkaa*. <https://www.icehearts.fi/tarinoita-iceheartsin-arjesta-uusi-juttusarja-alkaa> (Viitattu 1.11.2024).
- Suomen Icehearts ry. (2021) *Iceheartsin joukkueurheilulla positiivisia vaikutuksia lasten mielenterveyteen*. <https://www.icehearts.fi/iceheartsin-joukkueurheilulla-positiivisia-vaikutuksia-lasten-mielenterveyteen> (Viitattu 1.11.2024).
- Turkka, Ilkka & Turkka, Ville (2008) *Icehearts – joukkue kasvun tukena*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Wessman, Jenni & Känkänen, Päivi & Silonsaari, Jonne (2018) Icehearts – sosiaalisesti tiedostava urheilutoiminta haastaa maskuliinisuuden idealin. Teoksessa Antti Kivijärvi, Tuija Huuki & Harry Lunabba (toim.): *Poikatutkimus*. Tampere: Vastapaino, 197–220.
- Wickström, Mika (2014) *Lapsia liukkaalla jäällä – Kasvattajaseura Iceheartsin tarina*. Helsinki: Aurinko Kustannus.

